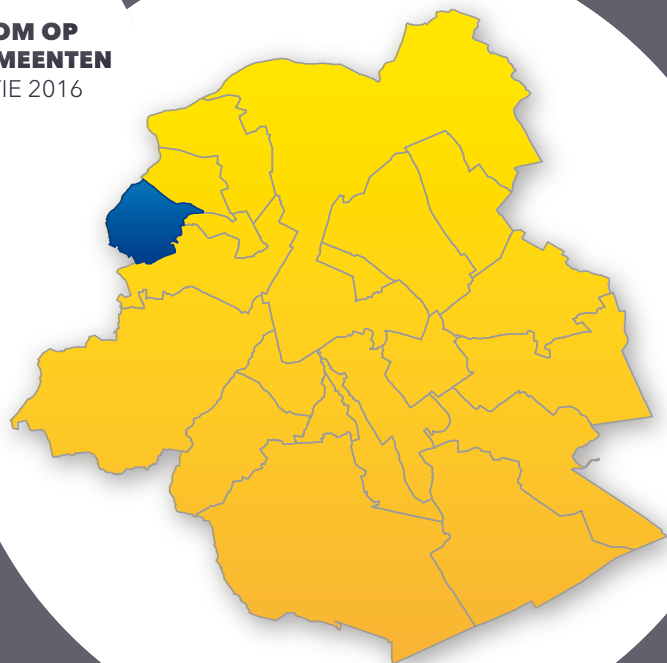

**ZOOM OP
DE GEMEENTEN**
EDITIE 2016

zoom op

SINT-AGATHA-BERCHEM

OBSERVATORIUM
VOOR GEZONDHEID EN
WELZIJN BRUSSEL

OBSERVATOIRE DE
LA SANTÉ ET DU SOCIAL
DE BRUXELLES

COMMISSION COMMUNAUTAIRE COMMUNE
GEMEENSCHAPPELIJKE GEMEENSCHAPSCOMMISSIE

INSTITUT DE RECHERCHES
INTERDISCIPLINAIRES SUR BRUXELLES
UNIVERSITÉ SAINT-LOUIS - BRUXELLES

UNIVERSITÉ SAINT-LOUIS - BRUXELLES

Realisatie

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse
Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel
Institut de recherches interdisciplinaires sur Bruxelles -
Université Saint-Louis - Brussel (directie: Benjamin WAYENS)

Vertaling

Brussels Translation

Lay-out

Nathalie DA COSTA MAYA,
Centre de Diffusion de la Culture Sanitaire asbl

Voor meer informatie

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse

Roger KALENGA-MPALA
Perspective
Naamsestraat 59 – 1000 Brussel
bisa@perspective.brussels – www.bisa.brussels

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad

Marion ENGLERT en Sarah LUYTEN
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie
Louizalaan 183 – 1050 Brussel
observat@ggc.irisnet.be – www.observatbru.be

Depotnummer

D/2016/9334/16
D/2016/6374/264

Het rapport mag gekopieerd worden mits vermelding van de bron:

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en Observatorium
voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad
(Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie), 2016, Zoom
op de gemeenten: Sint-Agatha-Berchem.

Ce document est également disponible en français.

1. SINT-AGATHA-BERCHEM EN HAAR INWONERS IN ENKELE WOORDEN

4

2. BEVOLKING

9

2.1.	Evolutie en loop van de bevolking	9
2.2.	Structuur van de bevolking volgens leeftijd en geslacht	10
2.3.	Nationaliteiten	12
2.4.	Huishoudens	13

3. JONGE KINDEREN

14

3.1.	Evolutie van het aantal kinderen jonger dan 3 jaar	14
3.2.	Kinderopvang: dekkingsgraad en toegankelijkheid	14

4. ONDERWIJS

16

4.1.	Evolutie van de bevolking van 3 tot en met 17 jaar	16
4.2.	Schoolbevolking: onderwijsniveau, plaats van scholing en onderwijsvorm	17
4.3.	Schoolachterstand	18

5. ARBEIDSMARKT

19

5.1.	Socio-economische positie van de bevolking	19
5.2.	Activiteits-, werkgelegenheids- en werkloosheidsgraad	20
5.3.	Profiel van de niet-werkende werkzoekenden	21
5.4.	Deeltijdse werknemers	21

6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT

22

6.1.	Binnenlandse werkgelegenheid	22
6.2.	Ondernemingen	23
6.3.	Evolutie 2006-2013	24

7. INKOMENS

25

7.1.	Fiscale inkomens	25
7.2.	Personen die leven van een minimum- of vervangingsinkomen	28
7.3.	Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVV)	29

8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN

30

8.1.	Kernindicatoren voor de gemeentelijke financiën	30
8.2.	Structuur van de belangrijkste gewone ontvangsten en uitgaven	31
8.3.	Investeringen	32

9. HUISVESTING

33

9.1.	Kenmerken van het woningbestand	33
9.2.	Sociale woningen	35
9.3.	Huurprijs en vastgoedprijzen	35

10. GEZONDHEID

36

10.1.	Gezondheid van de pasgeborenen	36
10.2.	Algemene gezondheidstoestand	38

WOORDENLIJST

40

LIJST MET ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN

44

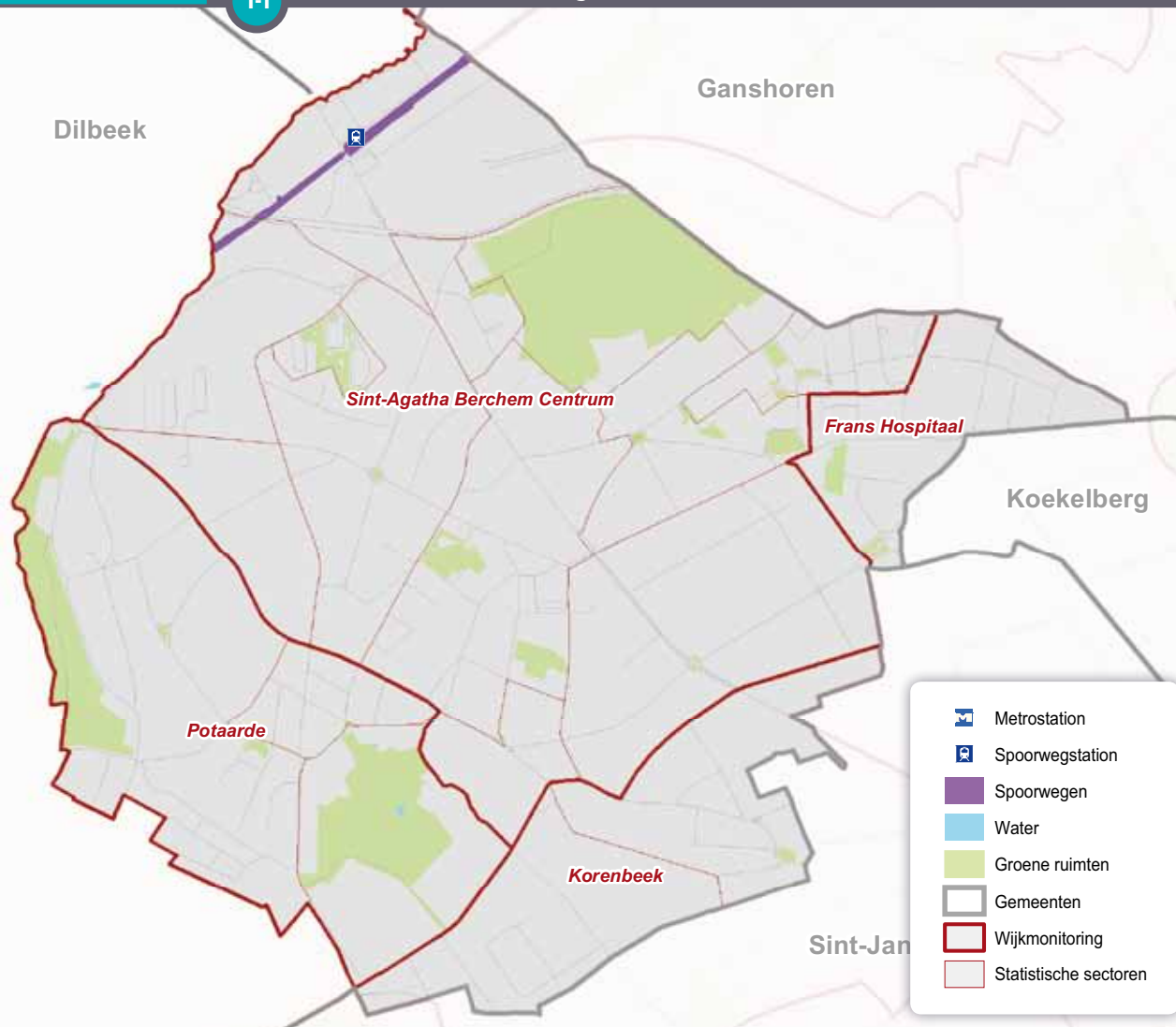
VOOR WIE MEER WIL WETEN

45

1. SINT-AGATHA-BERCHEM EN HAAR INWONERS IN ENKELE WOORDEN¹

1-1

Referentiekaart van Sint-Agatha-Berchem

LANDSCHAP EN STEDENBOUWKUNDIGE STRUCTUUR VAN HET GEMEENTELIJK GRONDGEBIED

Sint-Agatha-Berchem (2,9 km², 2 % van het gewestelijk grondgebied) is gelegen in het noordwesten van het Brussels Gewest en grenst in het westen aan Dilbeek en Asse (Vlaams Gewest), aan Ganshoren in het noordoosten, Koekelberg in het oosten en aan Sint-Jans-Molenbeek in het zuiden. De gemeente wordt doorkruist door twee belangrijke verkeersassen: de Gentsesteenweg en de Keizer Karellaan.

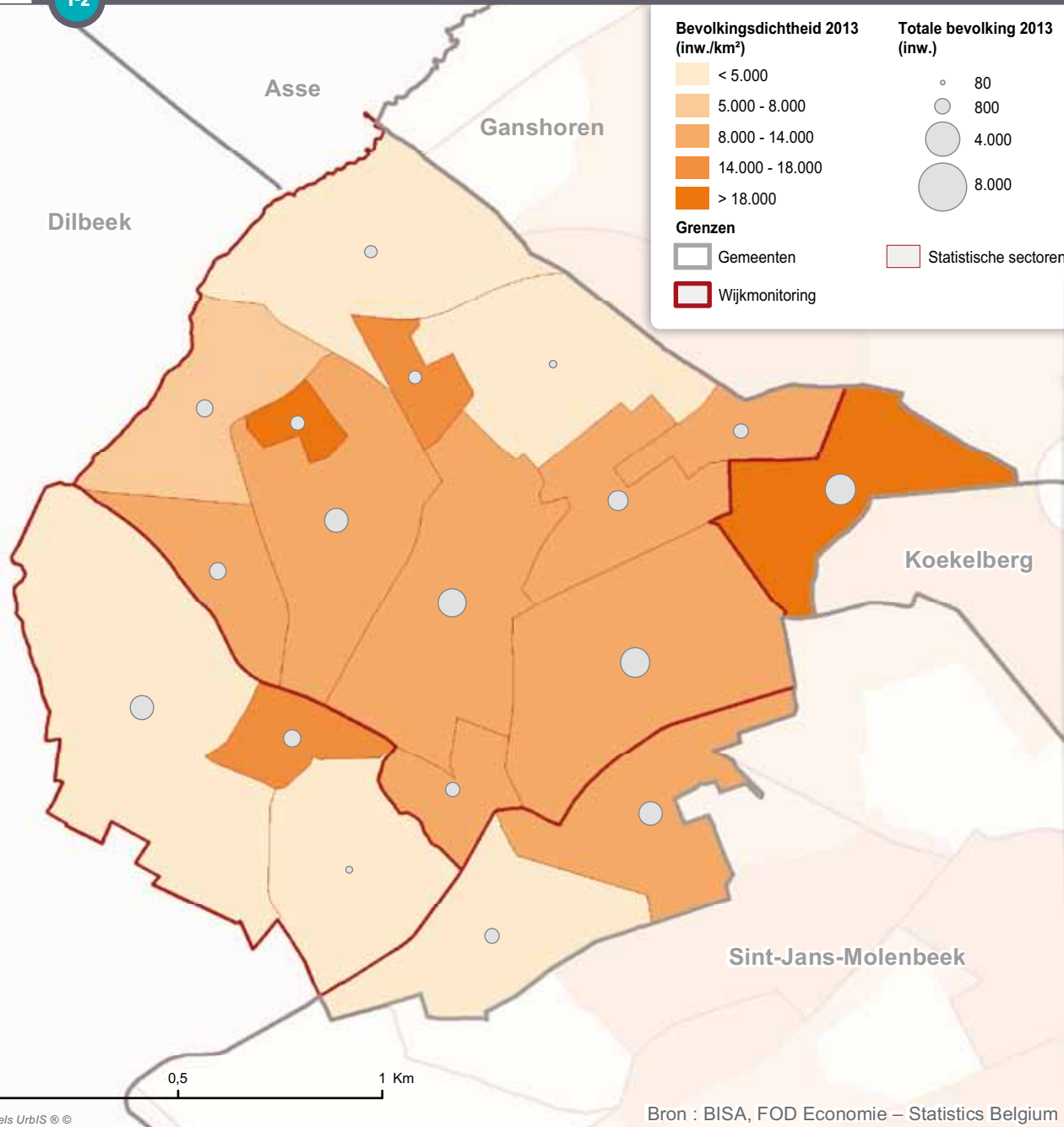
De **referentiekaart 1-1** geeft weer hoe de gemeente wordt opgedeeld wanneer infragemeentelijke statistieken worden voorgesteld, op het niveau van **statistische sectoren**² en **wijken** volgens de Wijkmonitoring. De gemeente Sint-Agatha-Berchem telt vier wijken: Sint-Agatha-Berchem-Centrum, Potaarde, de wijk Frans-Hospitaal (gedeeld met Koekelberg en Sint-Jans-Molenbeek) en Korenbeek (gedeeld met Sint-Jans-Molenbeek).

¹ Op het einde van het document vindt u een selecte bibliografie, pagina 45.

² De blauwgekleurde woorden worden in de woordenlijst op het einde van dit document gedefinieerd.

1-2

Bevolkingsdichtheid per statistische sector, Sint-Agatha-Berchem, 1 januari 2013

Het grootste deel van de bevolking concentreert zich rond het historische centrum van de gemeente en in het oosten ervan, in de wijk van het voormalige Frans Hospitaal (nu Valida Ziekenhuis) en van het plateau van de Basiliek, deels gelegen op het grondgebied van de gemeente 1-2.

De afgelopen jaren vonden er in de **publieke ruimte** grondige renovaties plaats (o.a. de heraanleg van het Schweitzerplein in het centrum en van de stationswijk in het noorden). Er kwam een nieuw park aan het Initiatiefplein en de belangrijkste verkeersassen en lanen werden gerenoveerd. Verder werden de groene ruimtes en fietspaden in de gemeente aangetakt op de Groene Wandeling en beter verbonden met buurgemeente Dilbeek (o.a. Thaborberg). De investeringen gingen voornamelijk naar de ontwikkeling van sportfaciliteiten, schoolinfrastructuur, dienstencentra voor senioren en nieuwe of de renovatie van socio-culturele voorzieningen.

De gemeente maakt deel uit van de **tweede kroon** en heeft een residentieel karakter. Aangezien de verstedelijking begon na de Eerste Wereldoorlog, werden quasi alle woningen gebouwd na 1920, en meer dan een kwart van de woningen na 1980. Woonhuizen, in tegenstelling tot appartementen, zijn oververtegenwoordigd in de gemeente. De gemeente is eerder groen en heeft nog enkele aspecten van haar landelijk verleden kunnen weerhouden.

De **landschappelijke** en **stedenbouwkundige** structuur van de gemeente kan onderverdeeld worden in drie delen: het noordelijk gelegen plateau van de Zavelenberg met de oude dorpskern, het lager gelegen deel in de vallei van de Molenbeek in het zuiden van de gemeente en het oostelijke deel dat grenst aan de Basiliek van Koekelberg.

Plateau van de Zavelenberg en de oude dorpskern

Het plateau van de Zavelenberg in het noorden van de gemeente heeft een landelijk karakter weten te bewaren en ligt vandaag tegenover het winkelcentrum Basilix, gelegen tussen de drukke Keizer Karellaan en de bedrijvzone die zich geleidelijk aan heeft ontwikkeld rond het station van Sint-

Agatha-Berchem. De Zavelenberg is een grote **groene ruimte** met een belangrijke biologische waarde en kreeg zowel een statuut van natuurreservaat als van beschermd landschap. De Groene wandeling loopt o.a. door dit natuurgebied.

In de **wijk** Sint-Agatha-Berchem Centrum aan het Schweitzerplein, begon de **verstedelijking** van de gemeente aan het einde van de 19de eeuw, aanvankelijk door de inplanting van enkele buitenverblijven, en nam toe na de Eerste Wereldoorlog. Het woningpark telt appartementen, bel-etagewoningen, villa's en rijwoningen.

De heraanleg van de stationswijk, herdoopt tot "de Oostendse poort", ging verschillende jaren geleden van start. Een honderdtal nieuwe woningen en bijkomende kantoren werden gecreëerd in het kader van dit vastgoedproject. Het station moet daarnaast één van de knooppunten in het Gewestelijk Expresnet (GEN) worden.

Lager gelegen deel in de vallei van de Molenbeek

Dit deel bestaat uit de woonwijken Potaarde en Korenbeek in het zuiden van de gemeente. Ze zijn niet alleen minder dichtbevolkt, hier telt men ook meer halfopen bebouwing en eengezinswoningen dan in het oosten. De groene longen in het westen zijn Hoogveld en het Wilderbos met aansluitend het Kerkhof van Sint-Agatha-Berchem.

Oostelijke wijken grenzend aan het plateau van de Basiliek van Koekelberg

Het oostelijk deel van de gemeente grenst aan de Basiliek van Koekelberg en wordt gedomineerd door eengezinswoningen (bel-etagewoningen en rijwoningen). Daarnaast vindt men er ook lagere flatgebouwen. De straten hebben een groen karakter en de wijk profiteert van de nabijheid van het Elisabeth park rond de Basiliek van Koekelberg. De volledige renovatie en uitbreiding van het voormalige Frans-Hospitaal (Valida Ziekenhuis), maakt haar momenteel tot het belangrijkste revalidatiecentrum in de ruimere Brusselse regio en bedient heel wat patiënten uit de randgemeenten.

De sociale woonwijken

Sint-Agatha-Berchem beschikt over een iets hoger aandeel sociale woningen (8 sociale woningen voor 100 private huishoudens) dan het gewestelijk gemiddelde (7 voor 100). De Moderne Wijk in het noordoosten van de gemeente is een mix van de tuinwijk uit het interbellum met oude woningen die gerenoveerd dienen te worden en enkele nieuwe sociale woningen, meer bepaald in de **statistische sector** Molenberg. In de buurt van de grote Ring rond Brussel vormen de flatgebouwen van het Hunderenveld een aanvulling op het aanbod van sociale woningen op het grondbied.

DE INWONERS EN HUN KENMERKEN

Demografisch profiel

Vanaf het einde van de 19de eeuw stijgt de **bevolking** voortdurend, met uitzondering van de twee wereldoorlogen. Ze bereikt haar eerste hoogtepunt omstreeks 1970 (ongeveer 19 000 inwoners). De bevolking stagneert vervolgens tot aan het einde van de jaren 1990, een periode die een significante heropleving inluidt. Tussen 2005 en 2015 groeide de bevolking van Sint-Agatha-Berchem met 20 % en bereikte 23 927 inwoners op 1 januari 2015, goed voor 2 % van de bevolking van het Gewest.

We zien in de gemeente tussen 2005 en 2015 een sterke **verjonging**: het aandeel kinderen en adolescenten (jonger dan 18 jaar) in de bevolking steeg en het aandeel 65-plussers daalde. Het aantal kinderen jonger dan drie jaar steeg met bijna 50 % in tien jaar tijd. Sint-Agatha-Berchem kent hiermee een snellere verjonging van haar bevolking dan het Brussels Gewest. In 2015 is bijna een op vier inwoners jonger dan 18 jaar, wat hoger is dan het gewestelijk gemiddelde. De jongere bevolking woont relatief gelijk verspreid in de gemeente en concentreert zich in iets hogere mate in het noordelijk deel van Sint-Agatha-Berchem. Het aandeel oudere personen (65 jaar en ouder) blijft wel hoger in Sint-Agatha-Berchem (bijna een persoon op zes) dan op gewestelijke schaal en de gemiddelde leeftijd in de gemeente is 39 jaar.

Wat betreft de **huishoudensstructuur**, zijn de alleenwonenden relatief gezien minder talrijk in de gemeente (iets meer dan een derde van de huishoudens) dan op niveau van het Gewest. Het aantal huishoudens met kinderen is proportioneel oververtegenwoordigd in Sint-Agatha-Berchem tegenover het Gewest, en hun aantal nam sterk toe tussen 2005 en 2015. Grotere huishoudens maken een aanzienlijk aandeel uit van de huishoudens in de gemeente. Het aandeel alleenstaande ouders is eveneens hoger dan het gewestelijk gemiddelde, en dan vooral in de sociale woonwijken. Tot slot zijn kinderloze koppels oververtegenwoordigd in vergelijking met het Gewest, al daalde hun aandeel tussen 2005 en 2015.

Personen met een buitenlandse nationaliteit vertegenwoordigen iets minder dan een vijfde van de bevolking. Hoewel hun aandeel groeiend is, blijft het duidelijk onder het gewestelijk gemiddelde. Onder de personen met een buitenlandse nationaliteit zijn de onderdanen uit landen die recent tot de EU toetraden (EU-13) oververtegenwoordigd in verhouding tot het gewestelijke gemiddelde, net als inwoners met een Afrikaanse nationaliteit, terwijl de onderdanen uit een van de EU-15 landen ondervertegenwoordigd zijn.

Tussen 2005 en 2015 zien we een sterke toenemende aanwezigheid van Roemenen en, in mindere mate, Polen; ze vertegenwoordigen in 2015 de 1ste en de 6de plaats in de top tien van inwoners met een buitenlandse nationaliteit in Sint-Agatha-Berchem. De Marokkanen zijn de tweede best vertegenwoordigde nationaliteit in de gemeente en hun aantal stijgt eveneens in deze periode, gedeeltelijk omwille van een migratiebeweging vanuit de [arme sikkels](#)³.

Socio-economisch profiel

Sint-Agatha-Berchem heeft een bevolking met voornamelijk een socio-economisch middenklasse-profiel en, in mindere mate, een gegoede klasse. Het gemiddeld **inkomen** ligt hoger in de gemeente dan het Brusselse gemiddelde. Het ligt echter duidelijk minder hoog in de wijken met veel sociale woningen (Hunderenveld en Moderne Wijk) en in de stationsbuurt.

Personen met een heel laag inkomen of die leven van een bijstandsuitkering zijn in de gemeente duidelijk ondervertegenwoordigd ten opzichte van het hele Gewest.

Toch moet meer dan een op tien van de volwassenen van 18 tot en met 64 jaar rondkomen met een **werkloosheidsuitkering**. Het aandeel ([equivalent](#)) [leefloon](#)gerechtigden nam tussen 2005 en 2014 toe tot 2,5 % bij de 18-64 jarigen en bij de jongeren steeg het tot 5,4 % (aandelen die wel duidelijk lager liggen dan het gewestelijk gemiddelde). Daarnaast heeft bijna een op vier inwoners recht op een [verhoogde tegemoetkoming](#) van de verzekering voor geneeskundige verzorging, en dit loopt op tot bijna een op drie jongere onder de 18 jaar.

De [activiteitsgraad](#) in de gemeente is hoog voor alle leeftijden en ligt hoger dan het gewestelijk gemiddelde, zowel voor mannen als voor vrouwen. Er zijn wel enkele ruimtelijke verschillen binnen de gemeente, in de sociale woonwijken ligt de activiteitsgraad immers lager dan in de rest van de gemeente.

Bijna een vijfde van de [beroepsbevolking](#) is **werkloos**, dit is een belangrijk aandeel, maar wel een percentage lager ligt dan het Brusselse gemiddelde. Ook hier zijn er verschillen tussen de sociale woonwijken en de andere wijken in de gemeente. In Sint-Agatha-Berchem is een jongere (15-24 jaar) die actief is op de arbeidsmarkt op drie, werkloos.

Wat betreft de **arbeidsplaatsen** in de gemeente, zijn iets minder dan een kwart van de arbeidsplaatsen voor arbeiders, een percentage dat hoger ligt dan in het hele Gewest. De handel- en transportsector en de zorg- en sociale sector zijn, in termen van arbeidsplaatsen, oververtegenwoordigd in de gemeente (in vergelijking met de gewestelijke cijfers). Deze vaststelling is enerzijds gelinkt aan de concentratie van detailhandel in en rondom het winkelcentrum Basilië en anderzijds aan de aanwezigheid van het revalidatiecentrum Valida.

De combinatie van een toenemend aandeel van een sociaaleconomisch kwetsbare bevolking (hoewel het aandeel lager blijft dan het gewestelijk gemiddelde) en een hoog geboortecijfer, maakt dat een niet verwaarloosbaar aantal **kinderen** (een op vijf) geboren wordt in een gezin zonder inkomen uit formele arbeid. Sinds 2014 loopt de dekingsgraad van de **kinderopvang** ongeveer gelijk met het gewestelijk gemiddelde, met ongeveer een plaats voor drie kinderen (jonger dan drie jaar). De dekingsgraad ligt hoger in het noordelijk deel van de gemeente dan in het oostelijk en zuidelijk deel.

De jongeren van Sint-Agatha-Berchem volgen in vergelijking met het gewestelijk gemiddelde vaker algemeen secundair **onderwijs** en iets minder vaak het beroepsonderwijs. Het aandeel jongeren in het leerplichtonderwijs met **schoolachterstand** (twee jaar of meer) is niet verwaarloosbaar (21 % van de meisjes en 28 % van de jongens) maar ligt in de gemeente iets lager dan op niveau van het Brussels Gewest.

In het algemeen blijven de **huur- en woningprijzen** lager in Sint-Agatha-Berchem dan het gewestelijk gemiddelde. Meer dan de helft van de woningen wordt bewoond door hun eigenaar (een aandeel dat duidelijk hoger ligt dan in het hele Gewest).

Wat betreft de gemeentelijke **overheidsfinanciën**, tekende de gewone begroting een tekort op in 2013. De gemeente bereikte wel gedurende vele jaren een positief gecumuleerd resultaat, deels dankzij de hulp van het Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën (BGHGT). De opcentiemen bij de onroerende voorheffing en bij de personenbelasting vormen de voornaamste bronnen van inkomsten voor de gemeente.

Gezondheid van de inwoners

De **levensverwachting** is in 2012 in Sint-Agatha-Berchem 83 jaar voor de vrouwen en 78 jaar voor de mannen, hetgeen equivalent is aan de levensverwachting in het Gewest. Terwijl de levensverwachting van de bevolking van Sint-Agatha-Berchem in de eerste helft van de jaren 2000 lager lag dan deze in het Brussels Gewest, geldt dit momenteel niet meer. De gezondheidssituatie hangt af van verschillende factoren zoals levensstijl,

³ Schoonvaere, Q. (2014), *België-Marokko. 50 jaar migratie. Demografische studie over de populatie van Marokkaanse herkomst in België*, Federaal Migratie Centrum, Demo, Brussel.

fysieke omgeving (arbeidscondities, huisvesting), sociale omstandigheden (sociale en familiale ondersteuning, toegang tot en kwaliteit van de gezondheidszorgen), enzovoort. De sociale status is een erg belangrijke gezondheidsdeterminant, dit komt onder andere door zijn linken met alle andere gezondheidsdeterminanten.

UITDAGINGEN

Uit dit statistisch overzicht van de gemeente Sint-Agatha-Berchem kunnen we een aantal uitdagingen distilleren.

Verkleuring en verjonging, maar nog altijd veel ouderen

Tussen 2005 en 2015 steeg het **bevolkingsaantal** in Sint-Agatha-Berchem aanzienlijk en de bevolking werd steeds **internationaler**. Het aantal geboortes steeg en de bevolkingsstructuur kende in het algemeen een sterke **verjonging**. Er is een stijging van het aantal gezinnen met kinderen. Dit impliceert belangrijke uitdagingen op vlak van openbare infrastructuur, voldoende aangepaste woningen, kinderopvangplaatsen en onderwijs (in het bijzonder in een context van een tekort aan secundaire scholen in de gemeente).

Daarnaast telt Sint-Agatha-Berchem nog altijd een relatief belangrijk aantal **oudere** personen (65 jaar en ouder), net zoals de andere gemeenten van de **tweede kroon**. Hoewel het aandeel van deze leeftijdsgroep de laatste jaren daalde in de gemeente ten voordele van de jongeren, blijft ze hoger liggen dan het gewestelijk gemiddelde. Daarenboven steeg het aandeel zeer oude personen (85-89 jaar) onder de bevolking van 65 jaar en ouder – zoals dit eveneens het geval is op gewestelijk niveau – en dit impliceert eveneens de noodzaak voor een aangepast aanbod aan diensten en infrastructuur.

Tussen middenklasse en een socio-economische kwetsbare bevolking

De bevolking van Sint-Agatha-Berchem bestaat voornamelijk uit de werkende middenklasse. De positie van de bevolking van de gemeente op de arbeidsmarkt lijkt echter minder gunstig dan vroeger en het aandeel gerechtigden op het **leefloon** steeg. Hierdoor ontstaan er in de gemeente nieuwe behoeften. Daarnaast kan de migratie van gezinnen met kinderen komende van de **arme sikkel**⁴ bijdragen aan een toename van kwetsbare groepen, zowel op de private als op de sociale woningmarkt. Tot slot vormt de toenemende groep socio-economisch kwetsbare **jongvolwassenen** een belangrijke uitdaging wat betreft opleiding, sociale ondersteuning en inschakeling op de arbeidsmarkt.

Stadsvernieuwingsbeleid

De renovatie van de stationswijk en de inbedding ervan in de metropolitane structuur blijft een grote uitdaging van de gemeente (onder meer in termen van intergemeentelijke en intergewestelijke samenwerking). Het residentieel karakter van de gemeente en de verzadigde Brusselse kantoormarkt vragen om een bijzondere aandacht voor de beperking van bijkomende kantoortcomplexen. Tot slot valt op te merken dat de plannen rond de verbreding van de grote Ring rond Brussel een belangrijke uitdaging zijn omdat ze een impact hebben op de woon- en luchtkwaliteit in de gemeente.

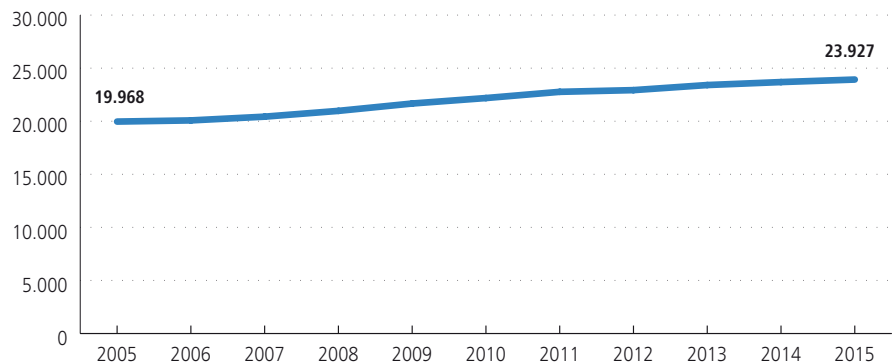
⁴ Van Hamme, G. (Dir.), Grippa, T., Marissal, P., May, X., Wertz, I. & Loopmans, M. (2015), *Dynamiek van buurten in moeilijkheden in de Belgische stadsgewesten*. ULB – IGEAT. KULeuven – Department of Earth and Environmental Sciences. POD Maatschappelijke Integratie, Brussel.

2. BEVOLKING

2.1. EVOLUTIE EN LOOP VAN DE BEVOLKING

Op 1 januari 2015 telt de gemeente Sint-Agatha-Berchem officieel 23 927 inwoners, of 2 % van de bevolking in het Brussels Gewest ²⁻¹. De gemeente is dichtbevolkt met een bevolkingsdichtheid van 8 112 inwoners per km², wat hoger ligt dan de bevolkingsdichtheid op niveau van het Brussels Gewest (7 282 inw/km²). Sint-Agatha-Berchem kende een sterke bevolkingsgroei: tussen 2005 en 2015 steeg de bevolking van Sint-Agatha-Berchem met 20 %, tegenover 17 % voor het Gewest. Dit stemt overeen met een gemiddelde jaarlijkse groei van 1,8 % in de gemeente, tegenover 1,6 % in het Brussels Gewest.

2-1 Jaarlijkse evolutie van de bevolking, Sint-Agatha-Berchem, 1 januari 2005-2015

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

In 2014 groeide de bevolking van Sint-Agatha-Berchem tegen hetzelfde ritme als de bevolking van het Gewest (+1 %). De evolutie van de bevolking vloeit voort uit de combinatie van drie factoren: het natuurlijk saldo, het intern migratiesaldo en het internationaal migratiesaldo ²⁻².

2-2 Loop van de bevolking

	Sint-Agatha-Berchem		Brussels Gewest	
	Aantal		Aantal	
Natuurlijke loop				
Geboorten (2014)	395	16,6 ‰	18.514	15,8 ‰
Sterfgevallen (2014)	216	9,1 ‰	9.032	7,7 ‰
Natuurlijk saldo (2014)	179	7,5 ‰	9.482	8,1 ‰
Migraties				
Intern migratiesaldo (2014)	-57	-2,4 ‰	-13.420	-11,5 ‰
Internationaal migratiesaldo (2014)	124	5,2 ‰	16.106	13,8 ‰
Totale aangroei (inclusief statistische aanpassing)				
Jaarlijkse bevolkingsgroei (2014)	237	1,0 %	11.687	1,0 %
Gemiddelde jaarlijkse bevolkingsgroei (2005-2014)		1,8 %		1,6 %
Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium				
Noot: De statistische aanpassing bevat alle laattijdig geregistreerde veranderingen (na 1 maart van het volgende jaar).				

Het **natuurlijk saldo** (het aantal geboorten min het aantal sterfgevallen) in verhouding tot de bevolking is positief in Sint-Agatha-Berchem (7,5 ‰) en ligt iets onder het gewestelijk natuurlijk saldo (8,1 ‰). Zowel het **geboortecijfer** (16,6 ‰) als het **sterftecijfer** (9,1 ‰) liggen iets hoger in Sint-Agatha-Berchem in vergelijking met het Gewest (respectievelijk 15,8 ‰ en 7,7 ‰).

Net als in de meeste Brusselse gemeenten, behalve de vijf welgestelde gemeenten, is het intern **migratiesaldo** negatief in Sint-Agatha-Berchem. Het aantal personen dat in 2014 vanuit een andere gemeente in België naar Sint-Agatha-Berchem migreert (1 912) ligt iets lager dan, omgekeerd, het aantal personen dat Sint-Agatha-Berchem verlaat voor een andere Belgische gemeente (1 969). Het **internationaal migratiesaldo** is positief, net zoals in (op één na) alle Brusselse gemeenten: het aantal mensen dat vanuit

het buitenland in Sint-Agatha-Berchem komt wonen (388) is groter dan het aantal personen dat Sint-Agatha-Berchem verlaat om zich in het buitenland te vestigen (264)⁵.

Naast de [officiële bevolking](#) telt elke gemeente ook een zeker aantal personen dat er wel woont, maar niet tot de officiële bevolking wordt gerekend (asielzoekers, vreemdelingen in een onregelmatige verblijfssituatie, diplomaten en hun gezinsleden...). Wat specifiek de geboorten en sterfgevallen betreft, zijn de [statistische formulieren voor geboorten en overlijden](#) een nuttige aanvulling op de gegevens van de officiële bevolking. Deze vermelden immers alle geboren en overleden personen en niet enkel de geboorten en overlijdens van de personen die er officieel verblijven, zie hoofdstuk gezondheid.

2.2. STRUCTUUR VAN DE BEVOLKING VOLGENS LEEFTIJD EN GESLACHT

De bevolkingsstructuur in Sint-Agatha-Berchem kent tussen 2005 en 2015 een verjonging: het aandeel 65-plussers daalde in deze periode terwijl het aandeel jongeren (0-17 jaar) steeg.

In 2015 bleef het aandeel van de bevolking van 65 jaar en ouder wel hoger in Sint-Agatha-Berchem dan in het Brussels Gewest (16 % tegenover 13 % in het Gewest). Het aandeel jongeren is eveneens licht oververtegenwoordigd in vergelijking met het Gewest (24 % tegenover 23 % in het Gewest), terwijl het aandeel personen op actieve leeftijd ondervertegenwoordigd is (60 % tegenover 64 % in het Gewest) [2-3](#).

	2-3 Uitsplitsing van de bevolking per leeftijdsgroep, 1 januari 2005 en 2015							
	Sint-Agatha-Berchem				Brussels Gewest			
	2005		2015		2005		2015	
	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%	Aantal	%
0 - 17 jaar	4.401	22,0	5.825	24,3	217.522	21,6	267.922	22,8
18 - 64 jaar	11.836	59,3	14.317	59,8	633.716	62,9	751.915	64,0
65 jaar en meer	3.731	18,7	3.785	15,8	155.511	15,4	155.336	13,2
Totaal	19.968	100,0	23.927	100,0	1.006.749	100,0	1.175.173	100,0

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

Hoewel de bevolking van Sint-Agatha-Berchem gemiddeld dus ouder blijft dan de bevolking van het hele Gewest, tekende de gemeente een snellere verjonging op van haar bevolking: de gemiddelde leeftijd in de gemeente daalde van 40,5 jaar in 2005 tot 38,7 jaar in 2015, tegenover van 38,5 jaar tot 37,4 jaar in het Brussels Gewest. Terwijl Sint-Agatha-Berchem in 2005 een [verouderingscoëfficiënt](#) van 85 % kende, zakte deze tot 65 % in 2015, wat wel nog steeds hoger is dan deze op gewestelijke niveau (58 % in 2015). De [senioriteitscoëfficiënt](#) is gestegen en ligt dicht bij deze van het Gewest.

De [economische afhankelijkheidscoëfficiënt](#) is iets gedaald maar blijft in 2015 hoger dan in het Brussels Gewest (67 % tegenover 56 % in het Gewest), door zowel een hoog aandeel ouderen als een hoog aandeel jongeren in vergelijking tot het aandeel personen op actieve leeftijd (18-64 jaar).

Tot slot kent Sint-Agatha-Berchem een iets kleiner aandeel mannen dan het Brussels Gewest (met een [geslachtsverhouding](#) van 93 mannen voor 100 vrouwen tegenover 95 voor 100 in het Brussels Gewest) [2-4](#).

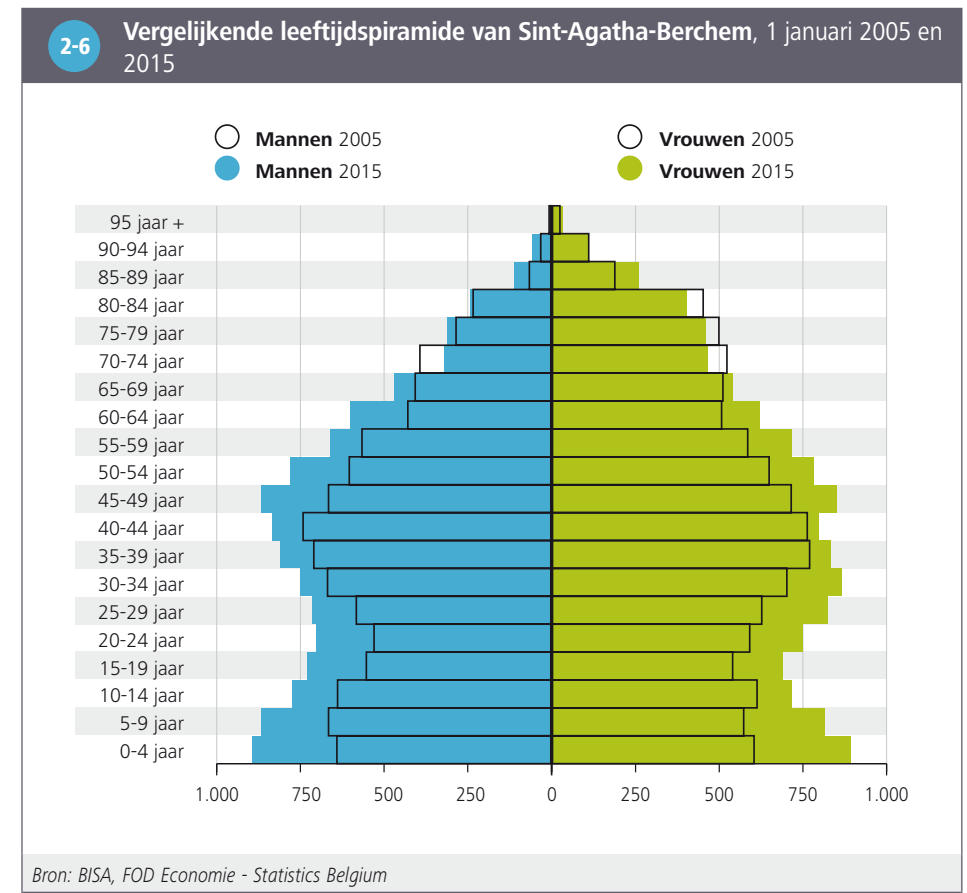
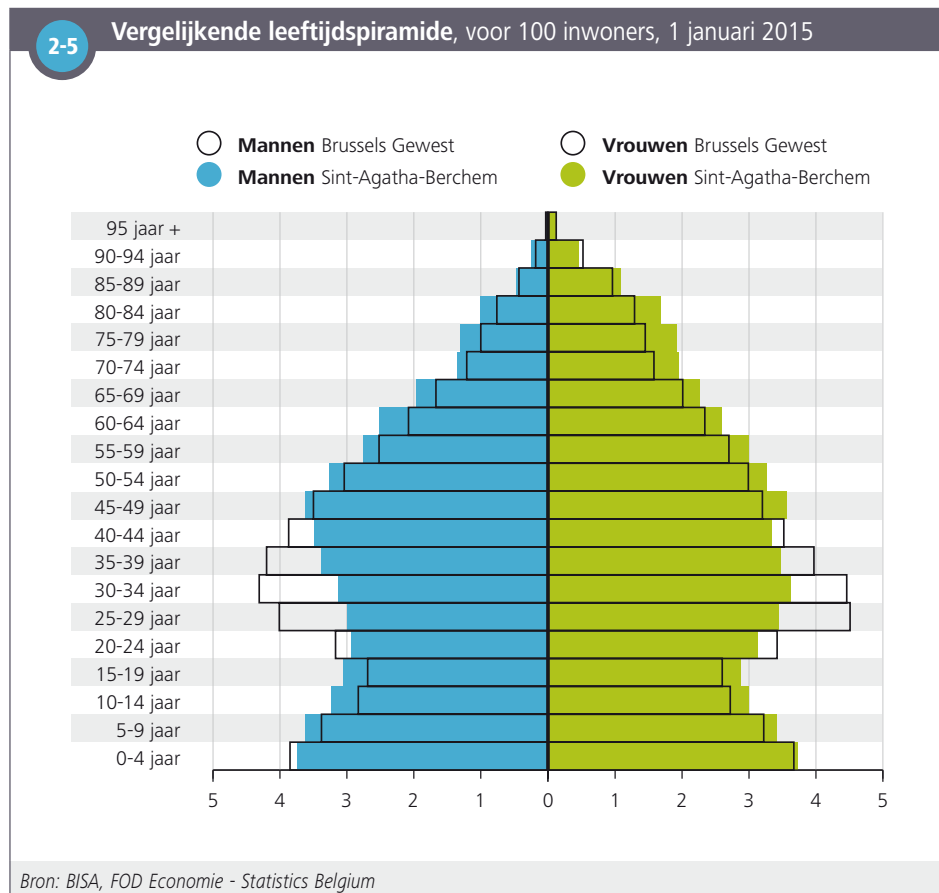
2-4	Indicatoren over de structuur van de bevolking, 1 januari 2005 en 2015			
	Sint-Agatha-Berchem		Brussels Gewest	
	2005	2015	2005	2015
Gemiddelde leeftijd totaal (jaar)	40,5	38,7	38,5	37,4
Gemiddelde leeftijd mannen (jaar)	38,3	37,3	36,7	36,1
Gemiddelde leeftijd vrouwen (jaar)	42,5	40,1	40,2	38,6
Verouderingsratio [65+/0-17] (%)	84,8	65,0	71,5	58,0
Afhankelijkheidsratio [(0-17)+(65+)]/(18-64) (%)	68,7	67,1	58,9	56,3
Senioriteitscoëfficiënt [80+/65+] (%)	29,8	32,1	30,4	32,5
Geslachtsverhouding (%)	89,3	92,7	92,4	95,1

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

5 Deze cijfers bevatten naast de immigratie (in sensu stricto) ook de veranderingen van register, de ambtshalve schrappingen en her-inschrijvingen na schrapping.

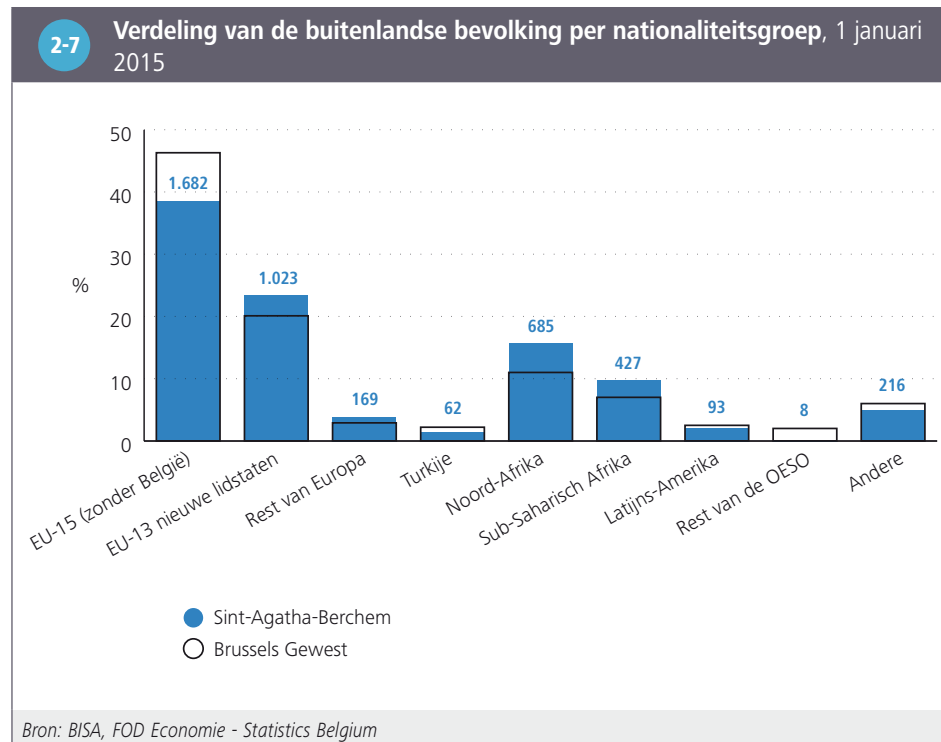
De eerste vergelijkende **leeftijdspiramide** toont dat Sint-Agatha-Berchem, in vergelijking met het hele Brussels Gewest, een ondervertegenwoordiging kent van de bevolking tussen 20 en 44 jaar, in het bijzonder in de leeftijdsgroep van 25 tot 34 jarigen. Het omgekeerde geldt voor de jongere (5-19 jaar) en oudere leeftijdsgroepen (45-84 jaar) **2-5**. Merk op dat het **totale vruchtbaarheidscijfer** in Sint-Agatha-Berchem (2,4) hoger ligt dan het gewestelijk gemiddelde (1,9).

De tweede leeftijdspiramide toont duidelijk de verjonging van de bevolking van Sint-Agatha-Berchem tussen 2005 en 2015 **2-6**: de figuur krijgt in 2015 een iets bredere basis en midden en een smallere top (senioren van 70-85 jaar). Het aantal kinderen jonger dan 10 jaar is immers sterk toegenomen, evenals het aantal mannen van 15 tot en met 29 jaar en het aantal vrouwen van 20 tot en met 34 jaar. Tenslotte zijn er ook belangrijke toenames te noteren bij de mannen en vrouwen van 45 jaar tot en met 64 jaar. Daartegenover werd een zekere daling van het aantal mannen tussen 70 en 74 jaar en vrouwen tussen 70 en 84 jaar opgetekend in de gemeente gedurende deze periode.

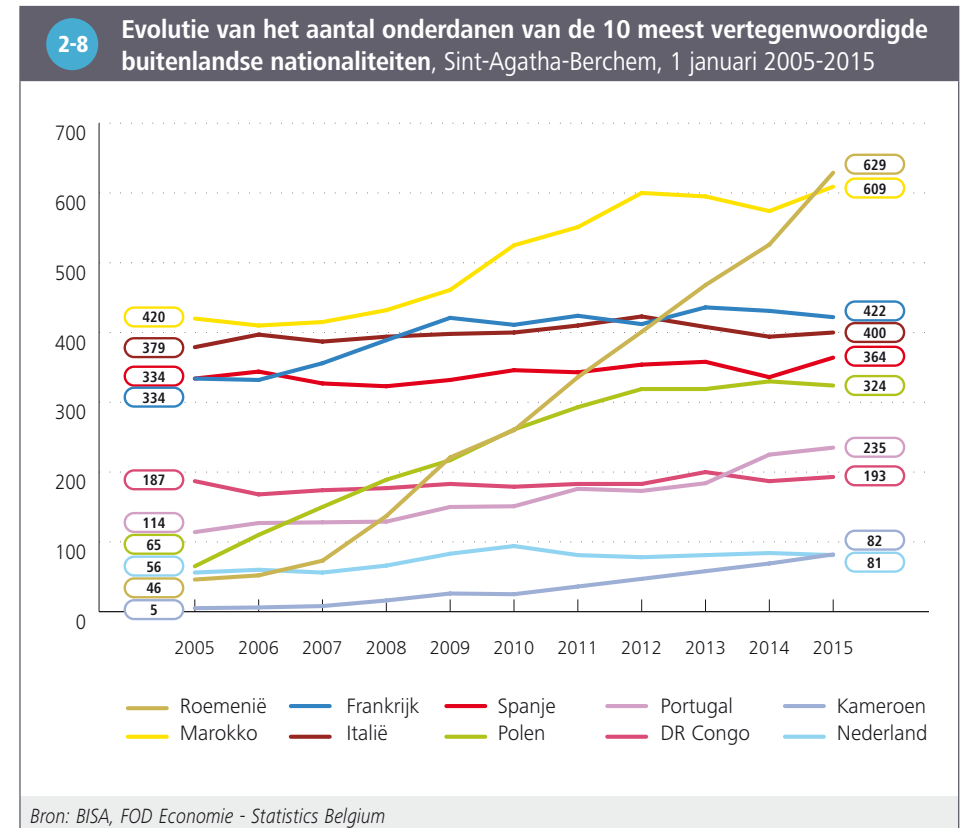

2.3. NATIONALITEITEN

Op 1 januari 2015 hadden 4 365 personen (18 % van de bevolking van Sint-Agatha-Berchem) een buitenlandse **nationaliteit**. Dit aandeel is de helft van het gewestelijk gemiddelde (34 %), maar hun aandeel steeg tussen 2005 en 2015 wel sneller dan het gewestelijk gemiddelde (niet geïllustreerd). Onder de bevolking met een buitenlandse nationaliteit in Sint-Agatha-Berchem, heeft 38 % een nationaliteit van de EU-15, wat opmerkelijk lager is dan in het hele Brussels Gewest. Daartegenover is er een oververtegenwoordiging van de onderdanen uit een van de nieuwe lidstaten (EU-13) (23 %), personen met een Noordafrikaanse nationaliteit (16 %) of onderdanen uit Sub-Saharisch Afrika (10 %) in vergelijking met het gewestelijk gemiddelde ²⁻⁷.

Onder de bevolking met een **buitenlandse nationaliteit**, zijn de Roemenen het sterkst vertegenwoordigd in Sint-Agatha-Berchem in 2015, op de voet gevolgd door de Marokkanen en daarna, zij het met een groot verschil, de Fransen ²⁻⁸.

Het is pas in 2015 dat de Roemenen de belangrijkste groep vreemdelingen wordt in Sint-Agatha-Berchem, tot 2014 waren het de Marokkanen die op de eerste plaats stonden. Het aantal Roemenen nam toe van 46 in 2005 tot 629 in 2015. Ook het aantal Polen steeg opmerkelijk, maar in mindere mate (van 65 in 2005 naar 324 in 2015). Het aantal Marokkanen steeg tussen 2007 en 2012, waarna het aantal ongeveer gelijk bleef.

De aanzienlijke stijging van het aantal Polen en Roemenen in het Brussels Gewest houdt verband met de toetreding tot de EU van Polen (in 2004) en Roemenië (in 2007). Eerst

en vooral is er de regularisatie van personen die reeds aanwezig waren op het Brussels grondgebied. Verder is er de komst van nieuwe personen door het vrije verkeer van werknemers. Ook is er een toename van werkaanbiedingen voor de onderdanen van deze nieuwe lidstaten in Brussel als hoofdstad van de EU. Sinds 2013 wordt er echter een stagnatie van het aantal Polen in het Brussels Gewest geobserveerd, wat verband kan houden met de toegenomen **circulaire migratie**⁶.

2.4. HUISHOUDENS

Op 1 januari 2015 telde Sint-Agatha-Berchem 9 865 private huishoudens, of 1 009 meer huishoudens dan in 2005. In 2015 bestaat 36 % van de huishoudens uit één persoon, 27 % uit twee personen en 37 % uit minimum drie personen (tegenover respectievelijk 39 %, 30 % en 31 % in 2005). Het aandeel van de huishoudens met minstens drie personen steeg tussen 2005 en 2015 terwijl het aandeel eenpersoons- en tweepersoonshuishoudens daalde **2-9**.

De gemiddelde **grootte** van de huishoudens in Sint-Agatha-Berchem (2,38) is in 2015 iets groter dan in het Brussels Gewest (2,14).

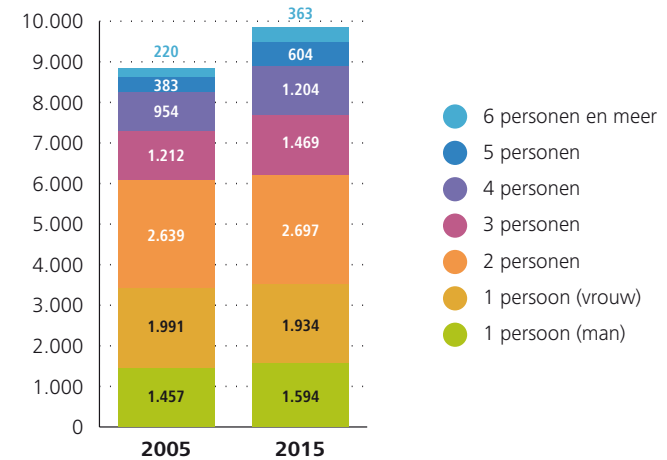
Het aandeel alleenwonenden in het totaal aantal private huishoudens in Sint-Agatha-Berchem (36 %) ligt veel lager dan in het hele Brussels Gewest (46,5 %) **2-10**. Zowel koppels zonder kinderen (19 %) als koppels met kinderen (29,5 %) zijn in Sint-Agatha-Berchem sterker vertegenwoordigd dan in het Gewest (respectievelijk 15 % en 24 %). Iets meer dan een op de acht huishoudens is alleenstaande ouder (13 %) en 86 % van deze alleenstaande ouders zijn vrouwen⁷.

6 Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (2015), *Een demografische boom onder de loep: Roemenen, Polen en Bulgaren in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*, Focus nr. 9, juni 2015.

7 Aangezien men maar op één plaats gedomicilieerd kan zijn en dit in geval van bilocatie voor de kinderen meestal bij de moeder is, wordt het aantal alleenstaande vaders onderschat.

2-9

Evolutie van het aantal private huishoudens per grootte, Sint-Agatha-Berchem, 1 januari 2005 en 2015

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

2-10

Aantal private huishoudens volgens type, 1 januari 2015

	Sint-Agatha-Berchem		Brussels Gewest	
	Aantal	%	Aantal	%
Alleenwonenden	3.527	35,8	252.404	46,5
Koppels zonder kinderen	1.865	18,9	82.157	15,1
<i>Gehuwden</i>	1.420	14,4	56.694	10,4
<i>Samenwonenden</i>	445	4,5	25.463	4,7
Koppels met kind(eren)	2.906	29,5	128.289	23,6
<i>Gehuwden</i>	2.300	23,3	104.484	19,3
<i>Samenwonenden</i>	606	6,1	23.805	4,4
Alleenstaande ouders	1.326	13,4	62.690	11,6
Andere types	241	2,4	17.130	3,2
Totaal	9.865	100,0	542.670	100,0

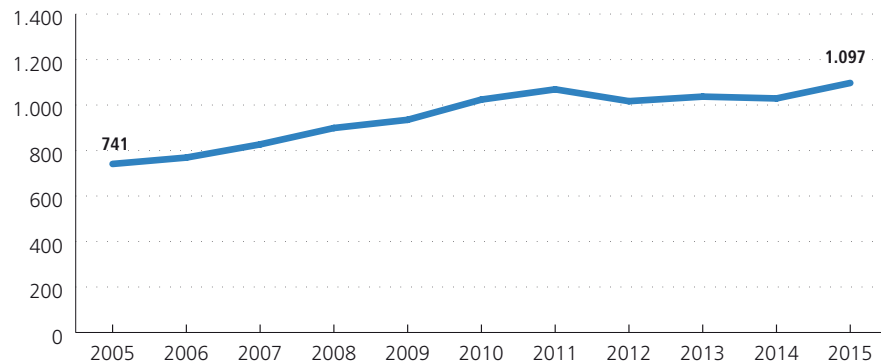
Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

3. JONGE KINDEREN

3.1. EVOLUTIE VAN HET AANTAL KINDEREN JONGER DAN 3 JAAR

Op 1 januari 2015 telde Sint-Agatha-Berchem 1 097 kinderen jonger dan 3 jaar, dit vertegenwoordigt 4,6 % van de totale bevolking (zoals op niveau van het Brussels Gewest). Het aantal kinderen van deze leeftijd steeg de afgelopen tien jaar met 48 %, dit is twee keer zo snel als op gewestelijk niveau ³⁻¹.

3-1 Evolutie van het aantal kinderen jonger dan 3 jaar, Sint-Agatha-Berchem, 1 januari 2005-2015

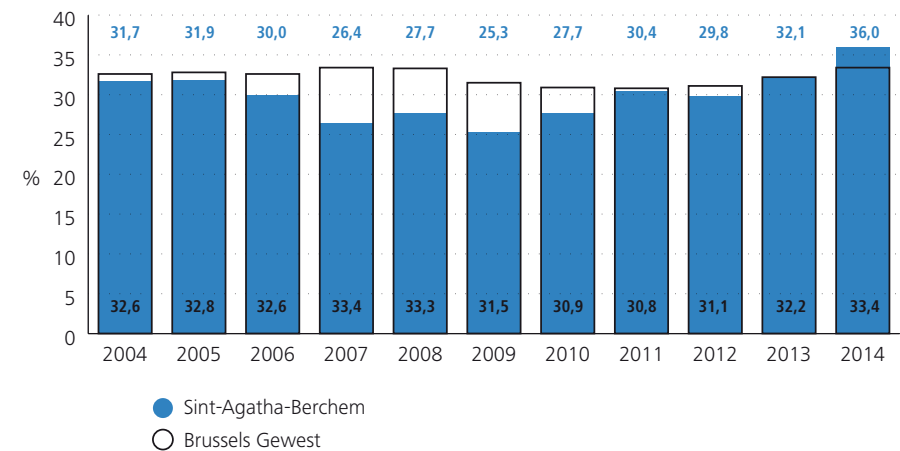

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

3.2. KINDEROPVANG: DEKKINGSGRAAD EN TOEGANKELIJKHEID

De **dekkingsgraad** van de opvang van kinderen jonger dan 3 jaar is in Sint-Agatha-Berchem een klein beetje hoger dan deze van het Gewest, met in 2014 iets meer dan een plaats voor drie kinderen (jonger dan 3 jaar). De dekkingsgraad is in de gemeente verbeterd in vergelijking met de voorgaande jaren (in 2009 telden we slechts een plaats voor vier kinderen) ³⁻².

3-2 Evolutie van de dekkingsgraad van de opvang voor kinderen jonger dan 3 jaar, 31 december 2004-2014

Bron: BISA, ONE, Kind en Gezin, FOD Economie - Statistics Belgium

Op 31 december 2014 tellen we in totaal 395 plaatsen in de kinderopvang in Sint-Agatha-Berchem ³⁻³. Het gaat hier om alle plaatsen, waarvan sommigen zijn voorbehouden voor kinderen van het personeel van ondernemingen of instellingen, die niet noodzakelijk in het Brussels Gewest wonen. Net als in de meeste Brusselse gemeenten gaat het hoofdzakelijk om plaatsen in de collectieve opvang (95 %). Er zijn relatief weinig opvanggezinnen (onthaalouders) in het Gewest.

Wanneer we de opvangplaatsen die gereserveerd zijn voor bepaalde categorieën (bijvoorbeeld kinderdagverblijven die verbonden zijn aan een bedrijf of die enkel kinderen opvangen van bepaalde nationaliteiten of religieuze groepen) buiten beschouwing laten, en enkel rekening houden met opvangplaatsen waarvoor het tarief berekend wordt in functie van het inkomen van de ouders, bedraagt de dekkingsgraad nog 25 % in Sint-Agatha-Berchem (tegenover 20 % in het Brussels Gewest). Dit betekent dat er binnen de gemeente een plaats is voor vier kinderen die **toegankelijk** is voor iedereen en met een inkomenstarief.

3-3 Kinderopvang voor kinderen jonger dan 3 jaar en toegankelijkheid, 31 december 2014		
	Sint-Agatha-Berchem	Brussels Gewest
Kinderopvang		
Aantal kinderopvangplaatsen in collectieve opvang	374	17.408
Aantal kinderopvangplaatsen in gezinsopvang	21	573
Totaal aantal kinderopvangplaatsen	395	17.981
Toegankelijkheid		
Aantal kinderopvangplaatsen voor 100 kinderen jonger dan 3 jaar	36,0	33,4
Aantal kinderopvangplaatsen (aan het inkomen gekoppeld tarief en toegankelijk voor iedereen) voor 100 kinderen jonger dan 3 jaar	25,4	19,9
Aandeel kinderopvangplaatsen (aan het inkomen gekoppeld tarief) in het totaal aantal plaatsen (%)	70,6	70,8
Bron: BISA, ONE, Kind en Gezin, FOD Economie - Statistics Belgium		

4. ONDERWIJS

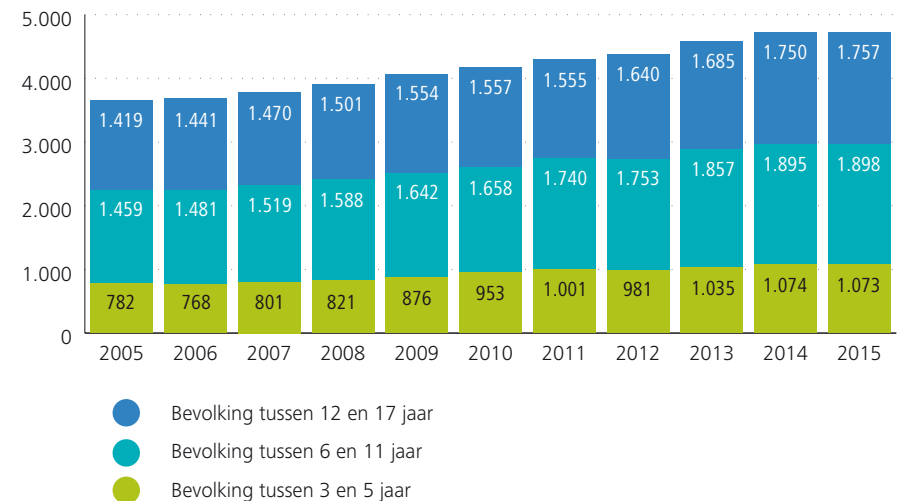
4.1. EVOLUTIE VAN DE BEVOLKING VAN 3 TOT EN MET 17 JAAR

Tussen 2005 en 2015 stijgt het aantal kinderen (3-17 jaar) in alle leeftijdscategorieën **4-1** Het aandeel van de 3-5 jarigen in de totale bevolking kent een lichte stijging (van 3,9 % naar 4,5 %), evenals het aandeel 6-11 jarigen (van 7,3 % naar 7,9 %). Het aandeel van de 12-17 jarigen bleef stabiel (rond 7 %).

Merk op dat de bevolkingscijfers die weergegeven zijn in figuur **4-1** enkel betrekking hebben op de **officiële bevolking**, en dat bepaalde kinderen (waarvan de ouders bijvoorbeeld ingeschreven zijn in het Wachtregister of die zonder wettig verblijf in het land verblijven) die hier wel schoollopen niet meegeteld worden. Deze kinderen worden daarentegen wel mee opgenomen in de gegevens over de schoolbevolking (zie volgende paragraaf). Daartegenover zijn er ook kinderen die wel in de officiële bevolkingscijfers voorkomen maar die we niet terugvinden in de schoolbevolking. Deze schoolbevolking telt immers enkel de kinderen die school lopen in een school van de Franse of Vlaamse Gemeenschap. In Sint-Agatha-Berchem zijn er meer kinderen die in de schoolstatistiek voorkomen dan kinderen die officieel in Sint-Agatha-Berchem wonen⁸.

4-1

Evolutie van de bevolking van 3 tot en met 17 jaar, Sint-Agatha-Berchem, 1 januari 2005-2015

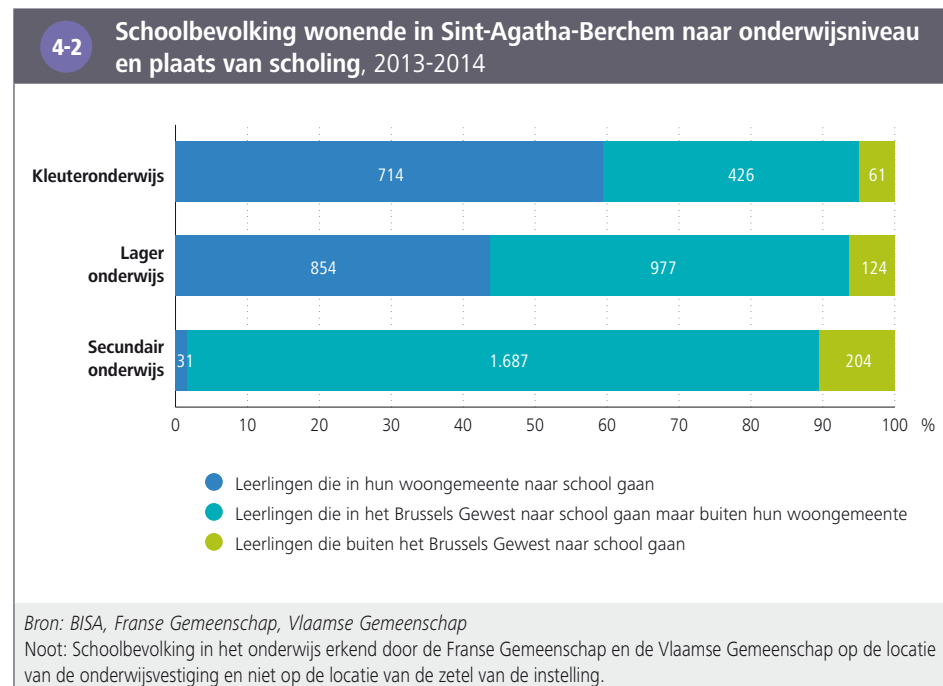

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

⁸ Ook de schoolachterstand kan een deel van deze verschillen tussen figuur 4-1 en 4-2 verklaren.

4.2. SCHOOLBEVOLKING: ONDERWIJSNIVEAU, PLAATS VAN SCHOLING EN ONDERWIJSVORM

Tijdens het schooljaar 2013-2014 waren respectievelijk 1 201, 1 955 en 1 922 leerlingen die in Sint-Agatha-Berchem wonen ingeschreven in het kleuter, lager en secundair onderwijs (erkend door de Vlaamse of Franse Gemeenschap⁹). Van de leerlingen van de kleuterschool en de lagere school loopt respectievelijk zes op tien en vier op tien leerlingen school in de gemeente zelf. Bij de leerlingen ingeschreven in het secundair lopen daarentegen bijna alle leerlingen school in een andere gemeente **4-2**.

In vergelijking met het hele Brussels Gewest volgen de leerlingen van het secundair onderwijs die in Sint-Agatha-Berchem wonen iets vaker het algemeen secundair onderwijs en iets minder vaak het beroepsonderwijs: 33 %, 16 % en 12 % van de Berchemse leerlingen zitten respectievelijk in het algemeen, technisch en beroepsonderwijs tegenover 29 %, 17 % en 16 % van alle leerlingen woonachtig in het Brussels Gewest **4-3**. Het aandeel leerlingen in het buitengewoon onderwijs (lager en secundair onderwijs) ligt in Sint-Agatha-Berchem (4,4 %) ongeveer even hoog als in het hele Brussels Gewest (4,6 %).

4-3 Verdeling van de schoolbevolking in het leerplichtonderwijs (woonplaats) naar onderwijsniveau en onderwijsvorm, 2013-2014

	Sint-Agatha-Berchem		Brussels Gewest
	Aantal	% in het niveau	% in het niveau
Lager onderwijs			
Lager onderwijs	1.842	94,2	94,5
Buitengewoon basisonderwijs	113	5,8	5,5
Totaal lager onderwijs	1.955	100,0	100,0
Secundair onderwijs			
Secundair onderwijs 1 ^{ste} graad	682	35,5	33,7
Secundair onderwijs 2 ^{de} en 3 ^{de} graad (en 4 ^{de} graad voor de Franse Gemeenschap)			
<i>Algemeen secundair onderwijs</i>	626	32,6	29,2
<i>Technisch secundair onderwijs</i>	312	16,2	16,9
<i>Kunstsecundair onderwijs</i>	8	0,4	0,4
<i>Beroepssecundair onderwijs</i>	237	12,3	16,1
Buitengewoon secundair onderwijs	57	3,0	3,7
Totaal secundair onderwijs	1.922	100,0	100,0

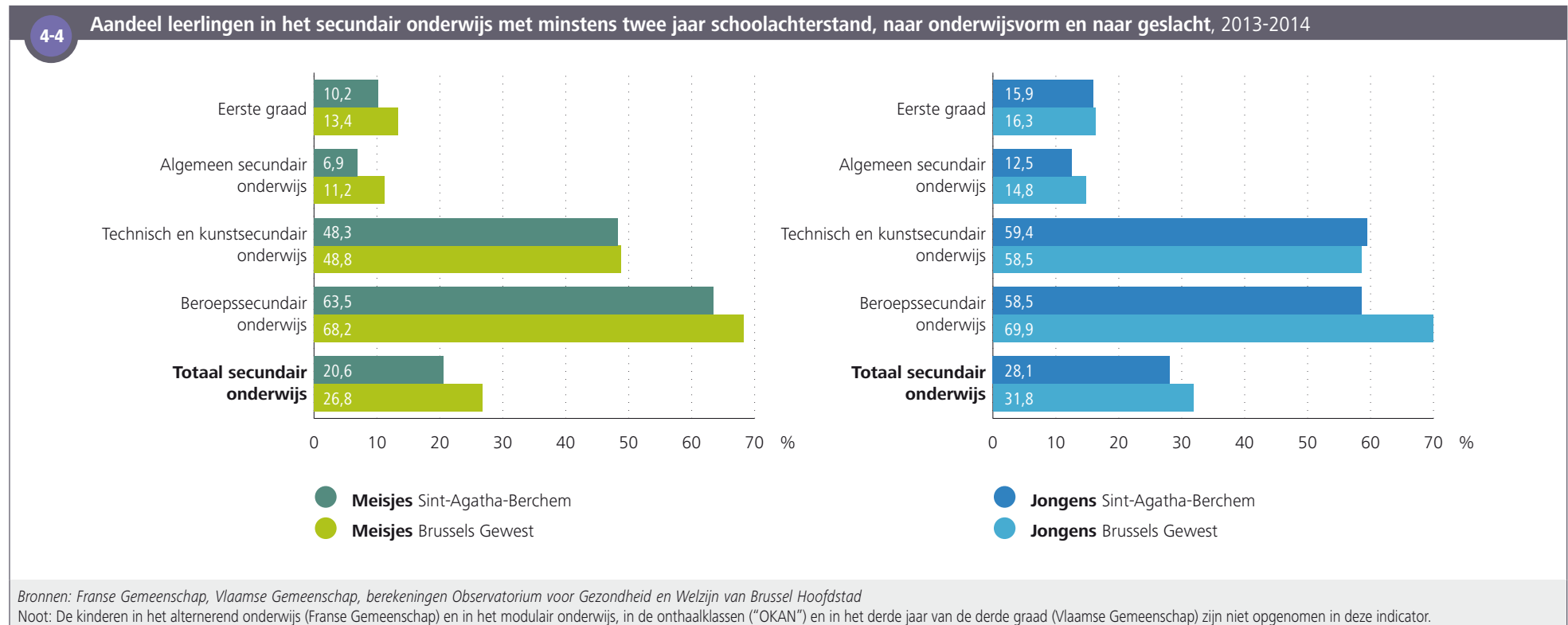
Bron: BISA, Franse Gemeenschap, Vlaamse Gemeenschap
 Noot: De gegevens van de Franse Gemeenschap en de Vlaamse Gemeenschap zijn per onderwijsvorm gegroepeerd.

⁹ Leerlingen die onderwijs volgen binnen een school die niet erkend is door de overheid (Europese of internationale scholen, privé-scholen die niet officieel erkend zijn door één van de twee Gemeenschappen, thuisonderwijs) zijn dus niet opgenomen in deze statistieken.

4.3. SCHOOLACHTERSTAND

Het aandeel leerlingen met een **schoolachterstand** (twee jaar of meer) houdt sterk verband met de onderwijsvorm en dit zowel in Sint-Agatha-Berchem als in het hele Gewest. Het percentage leerlingen met een schoolachterstand is duidelijk veel hoger in het beroepssecundair onderwijs, gevolgd door het technisch en kunstsecundair onderwijs en vervolgens het algemeen onderwijs. Voor al deze richtingen hebben jongens vaker een schoolachterstand dan meisjes, zowel in de gemeente als in het hele Brussels Gewest (met uitzondering van het beroepssecundair onderwijs in Sint-Agatha-Berchem, waar in verhouding iets meer meisjes dan jongens een schoolachterstand kennen, maar de meisjes zijn wel minder talrijk in deze richting).

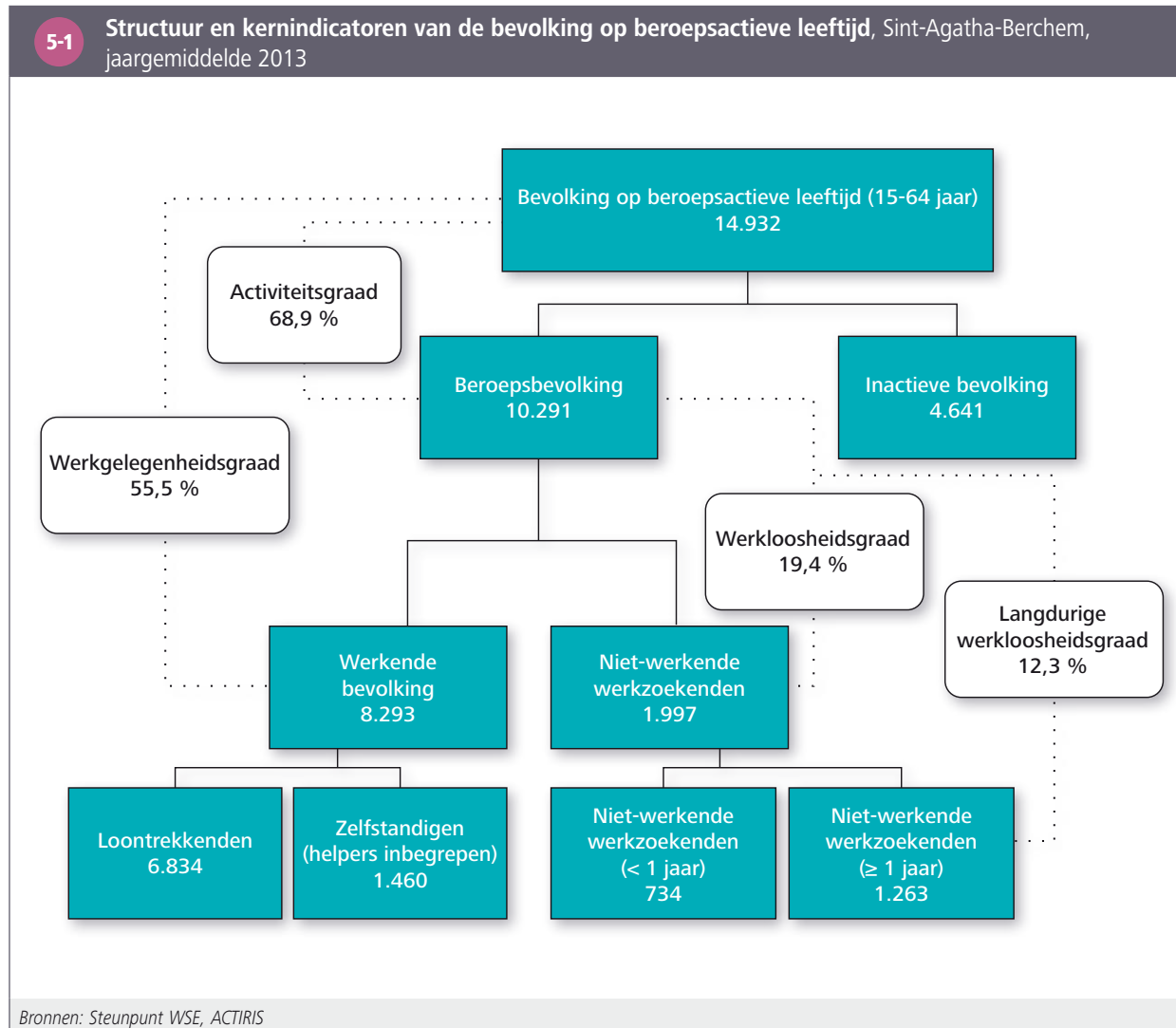
Het aandeel leerlingen met een schoolachterstand in het secundair onderwijs (alle richtingen samen) is niet verwaarloosbaar, maar ligt in Sint-Agatha-Berchem wel lager (21 % van de meisjes en 28 % van de jongens) dan in het hele Brussels Gewest. Ook wanneer de cijfers opgesplitst zijn naar graad en richting geldt deze vaststelling altijd, uitgezonderd voor de jongens in het technisch onderwijs ⁴⁻⁴.

5. ARBEIDSMARKT

5.1. SOCIO-ECONOMISCHE POSITIE VAN DE BEVOLKING

In 2013 is 69 % van de 14 932 personen op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) in Sint-Agatha-Berchem actief op de arbeidsmarkt. Onder hen heeft ongeveer acht op tien een baan en is twee op de tien ingeschreven bij Actiris als “niet-werkende werkzoekende” (NWWZ). Onder deze NWWZ, is bijna twee derde al minstens één jaar lang werkloos ⁵⁻¹¹⁰.

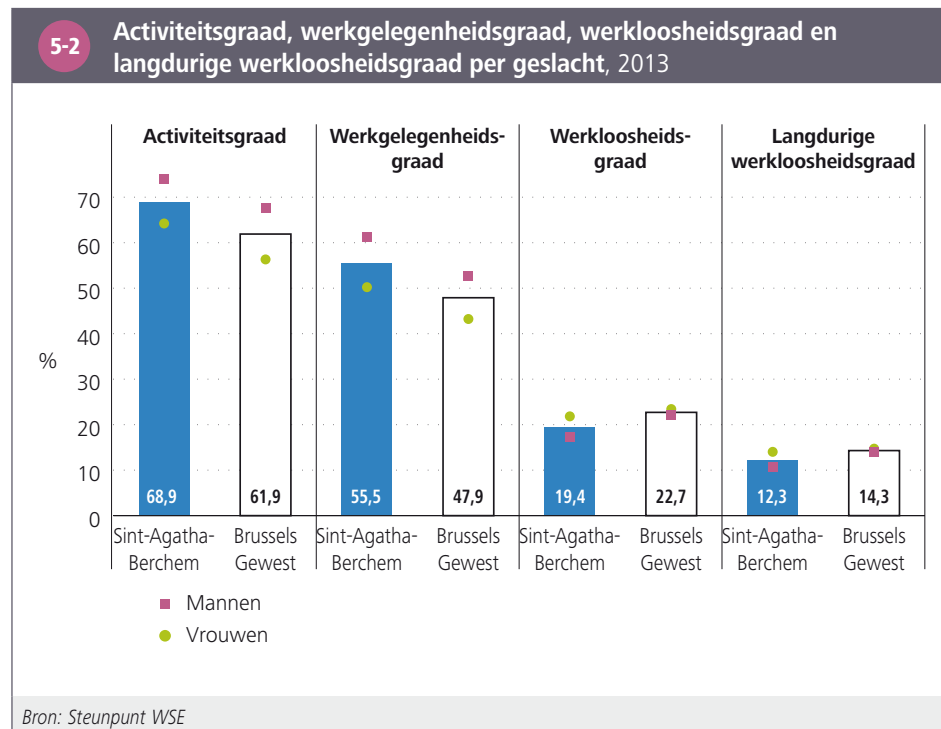

¹⁰ In dit hoofdstuk worden de beroepsbevolking en de werkende bevolking onderschat omdat de personen die in de Europese en internationale instellingen werken, zeelui bij de koopvaardij, huishoudelijk personeel en zwartwerkers niet in rekening worden gebracht.

5.2. ACTIVITEITS-, WERKGELEGENHEIDS- EN WERKLOOSHEIDSGRAAD

De **activiteitsgraad** ligt zowel bij mannen als bij vrouwen veel hoger in Sint-Agatha-Berchem dan in het Brussels Gewest. Binnen de **beroepsbevolking** ligt de **werkloosheidsgraad** (totaal en werkloosheid van lange duur¹¹) in Sint-Agatha-Berchem iets lager dan in het Brussels Gewest, zowel bij mannen als, in mindere mate, bij vrouwen. Tenslotte ligt de **werkgelegenheidsgraad** voor beide geslachten hoger in Sint-Agatha-Berchem.

Voor de **activiteitsgraad** en de **werkgelegenheidsgraad** zijn de **verschillen tussen mannen en vrouwen** ongeveer even groot in Sint-Agatha-Berchem als in het Gewest. Voor de **werkloosheidsgraad** zijn de verschillen groter: de werkloosheidsgraad ligt hoger bij vrouwen dan bij mannen in Sint-Agatha-Berchem terwijl er op gewestelijk niveau bijna geen verschil is **5-2**.

Bij alle leeftijdsgroepen liggen de **activiteitsgraad** en de **werkgelegenheidsgraad** hoger en de **werkloosheidsgraad** lager in Sint-Agatha-Berchem dan in het hele Brussels Gewest. Bij de 25-49 jarigen is de activiteitsgraad in Sint-Agatha-Berchem zelfs bijzonder hoog in vergelijking met die van het Gewest.

Hoewel de **werkloosheidsgraad** van jongeren (15-24 jaar) in Sint-Agatha-Berchem iets lager is dan op niveau van het Gewest, wordt toch een jongere op drie die actief is op de arbeidsmarkt in de gemeente, getroffen door werkloosheid **5-3**.

5-3 Activiteitsgraad, werkgelegenheidsgraad en werkloosheidsgraad per leeftijdsgroep, 2013

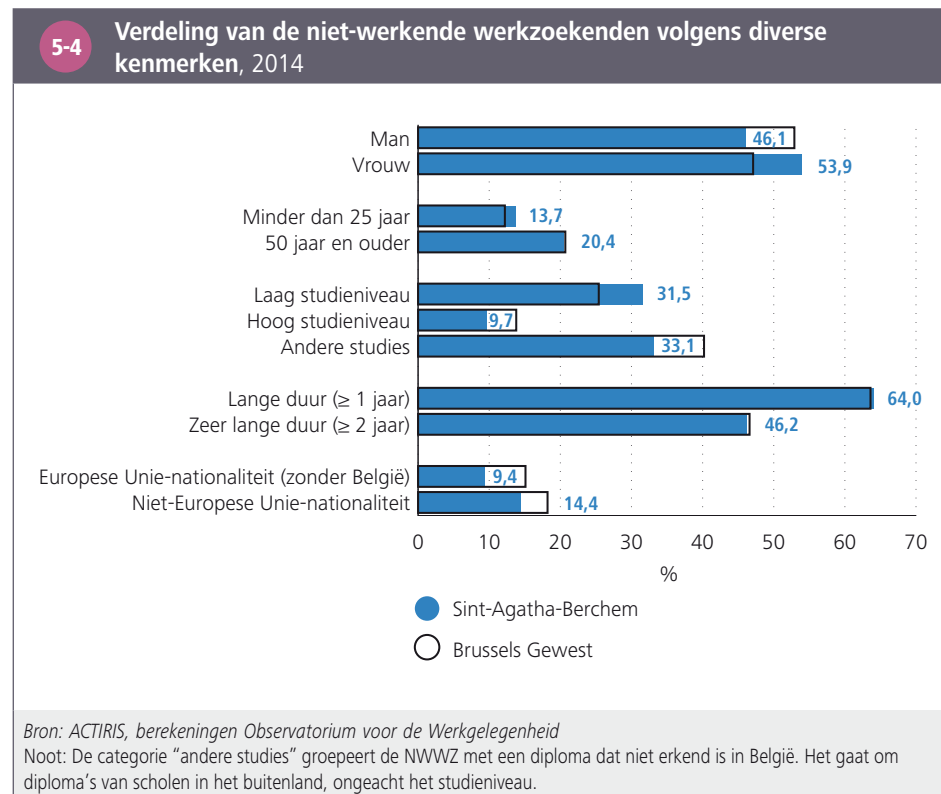
Leeftijdsgroep	Activiteitsgraad (%)		Werkgelegenheidsgraad (%)		Werkloosheidsgraad (%)	
	Sint-Agatha-Berchem	Brussels Gewest	Sint-Agatha-Berchem	Brussels Gewest	Sint-Agatha-Berchem	Brussels Gewest
15 tot 24 jaar	32,3	28,7	21,5	18,3	33,3	36,3
25 tot 49 jaar	84,3	73,1	68,0	57,1	19,4	21,9
50 tot 64 jaar	63,9	58,8	54,6	42,1	14,6	20,1
Totaal	68,9	61,9	55,5	47,9	19,4	22,7

Bron: Steunpunt WSE

11 De langdurige **werkloosheidsgraad** stemt overeen met het aantal personen dat een jaar of meer werkloos is ten opzichte van de beroepsbevolking.

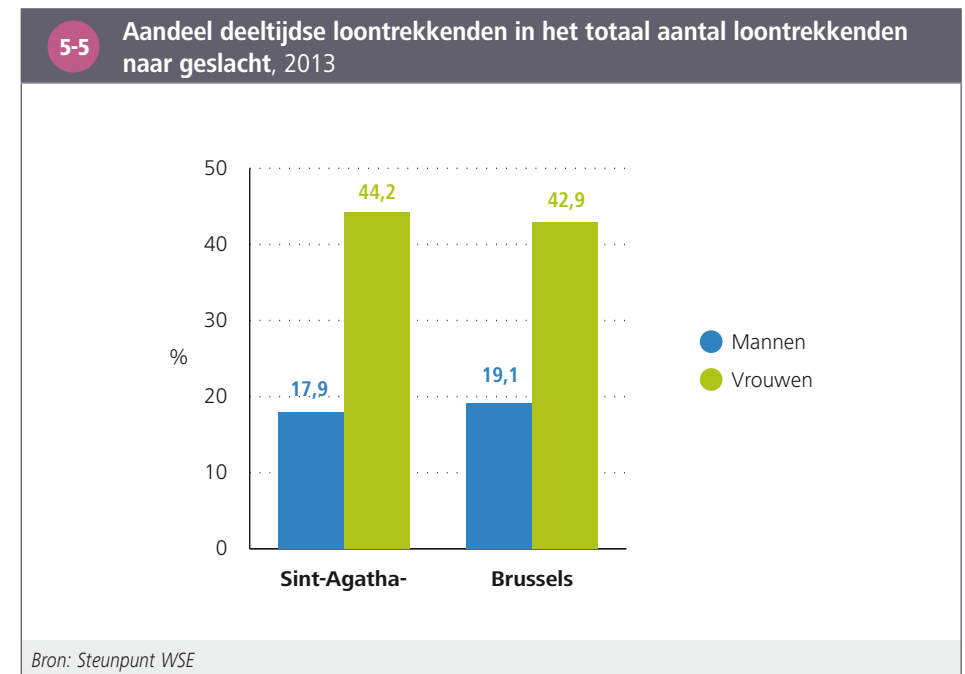
5.3. PROFIEL VAN DE NIET-WERKENDE WERKZOEKENDEN

Het profiel van de [niet-werkende werkzoekenden](#) in Sint-Agatha-Berchem verschilt met die van het hele Brussels Gewest. Er is een opmerkelijk verschil op vlak van onderwijsniveau: in verhouding, is het diploma van de NWWZ lager dan op gewestelijk niveau (in de gemeente heeft bijna een derde onder hen geen diploma van het hoger secundair onderwijs). Het aandeel NWWZ met een niet-erkend diploma in België ("andere studies") ligt eveneens lager in de gemeente. Daarnaast zijn er onder de NWWZ – in verhouding – minder personen met een buitenlandse nationaliteit, meer vrouwen en iets meer jongeren ⁵⁻⁴.

5.4. DEELTIJDSE WERKNEMERS

Zowel Sint-Agatha-Berchem als het Gewest telt duidelijk meer vrouwelijke dan mannelijke **deeltijdse werknemers** ⁵⁻⁵. Net als bij de [werkloosheidsgraad](#) zijn ook hier de verschillen tussen mannen en vrouwen groter in Sint-Agatha-Berchem dan in het Gewest: Sint-Agatha-Berchem kent enerzijds in verhouding iets meer deeltijds werkende vrouwen (44 % tegenover 43 % in het Gewest) en anderzijds iets minder deeltijds werkende mannen (18 % tegenover 19 % in het Gewest).

6. ECONOMISCHE ACTIVITEIT

6.1. BINNENLANDSE WERKGELEGENHEID

Wat de **binnenlandse werkgelegenheid** betreft, telt Sint-Agatha-Berchem in 2013 1 531 **zelfstandigen** en 6 283 **loontrekkenden** (ongeacht de gemeente waar ze wonen), wat goed is voor respectievelijk 2 % van de zelfstandigen en 1 % van de loontrekkenden van het Brussels Gewest.

In Sint-Agatha-Berchem valt het op dat er meer arbeidsplaatsen worden ingenomen door vrouwen dan door mannen (56 % tegenover 44 %), terwijl op niveau van het Gewest het aandeel mannen en vrouwen even groot is. Daarnaast is er, in vergelijking met de situatie op niveau van het Brussels Gewest, een oververtegenwoordiging van arbeidsplaatsen voor bedienden en arbeiders, ten nadele van de ambtenaren **6-1**.

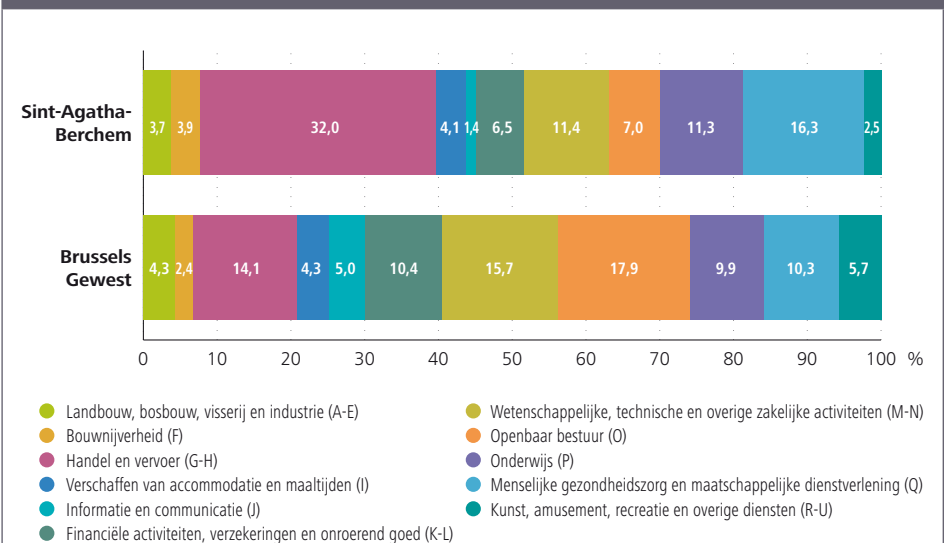
6-1 Aantal arbeidsplaatsen naar plaats van tewerkstelling per geslacht en statuut, 31 december 2013		
	Sint-Agatha-Berchem	Brussels Gewest
Aantal arbeidsplaatsen naar plaats van tewerkstelling	6.771	621.821
Verdeling naar geslacht (in % van het totaal)		
Man	44,4	49,8
Vrouw	55,6	50,2
Verdeling naar statuut (in % van het totaal)		
Arbeider	23,8	20,2
Bediende	66,3	60,8
Ambtenaar	9,8	19,1

Bron: RSZ, berekeningen BISA

De verdeling van de arbeidsplaatsen per **activiteitstak** **6-2** toont dat de sector "handel en transport" sterk vertegenwoordigd is in Sint-Agatha-Berchem: 32 % van alle arbeidsplaatsen zijn in deze sector (een aandeel dat meer dan twee keer zo hoog is als op gewestelijk niveau).

De concentratie van detailhandel in en rondom het winkelcentrum Basilix en de vestiging van enkele concessiehouders van grote automerken in de gemeente kunnen dit verklaren. De tweede belangrijkste sector in Sint-Agatha-Berchem is "menselijke gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening" (16 % tegenover 10 % in het Brussels Gewest). De aanwezigheid van een belangrijk revalidatiecentrum en ziekenhuis (Valida) kan dit hoge aandeel gedeeltelijk verklaren.

6-2 Verdeling van het aantal arbeidsplaatsen per activiteitssector, 31 december 2013

6.2. ONDERNEMINGEN

De statistieken over het **aantal ondernemingen**, die hier worden vermeld, hebben enerzijds betrekking op de **lokale vestigingseenheden** (exploitatiezetels van de ondernemingen met minstens een werknemer die aangegeven is bij de RSZ) en anderzijds op de **btw-plichtige ondernemingen**¹² (enkel de maatschappelijke zetels van ondernemingen tellen mee).

Op 31 december 2013 telt Sint-Agatha-Berchem 505 **lokale vestigingseenheden** op haar grondgebied, goed voor 1,4 % van alle eenheden in het hele Brussels Gewest. Middelgrote ondernemingen - vergeleken aan de hand van het aantal loontrekkenden - zijn in verhouding iets talrijker in Sint-Agatha-Berchem dan in het Gewest, in tegenstelling tot kleine en grote ondernemingen **6-3**.

6-3 Aantal lokale vestigingseenheden volgens grootte, 31 december 2013		
	Sint-Agatha-Berchem	Brussels Gewest
Totale aantal lokale vestigingseenheden	505	34.881
Verdeling naar grootteklasse in aantal werknemers (in % van het totaal)		
1 tot 9 werknemers	74,7	78,2
10 tot 49 werknemers	20,0	16,6
50 tot 199 werknemers	4,6	3,8
200 werknemers en meer	0,8	1,4

Bron: RSZ, gedecentraliseerde gegevens, berekeningen BISA
 Noot: Locatie volgens de zetel van de lokale vestigingseenheid.

Op 31 december 2014 hadden 1 537 **btw-plichtige ondernemingen** hun maatschappelijke zetel in Sint-Agatha-Berchem (1,6 % van alle btw-plichtige ondernemingen in het Brussels Gewest).

De dynamiek van de **oprichting** van ondernemingen tussen 2010 en 2014 is gemiddeld gelijkaardig in Sint-Agatha-Berchem en het Gewest: in Sint-Agatha-Berchem werden gemiddeld 11 ondernemingen per jaar opgericht op 100 ondernemingen, tegenover 12 op 100 voor het Gewest.

De **stopzettingen** zijn gemiddeld gelijk (gemiddeld 8,3 stopzettingen per jaar op 100 ondernemingen voor zowel Sint-Agatha-Berchem als het Gewest) **6-4**.

Faillissementen (die slechts een deel van de stopzettingen vertegenwoordigen) zijn minder talrijk in Sint-Agatha-Berchem in deze periode in vergelijking met het Gewest (1,9 ondernemingen op 100, tegenover 2,6 op 100 op gewestelijk niveau).

6-4 Demografisch verloop van de ondernemingen		
	Sint-Agatha-Berchem	Brussels Gewest
Aantal btw-plichtige ondernemingen op 31 december 2014	1.537	94.436
Gemiddelde jaarlijkse oprichtingsgraad van btw-plichtige ondernemingen (2010-2014) (%)	11,0	12,0
Gemiddelde jaarlijkse stopzettingsgraad van btw-plichtige ondernemingen (2010-2014) (%)	8,3	8,3
Gemiddelde jaarlijkse faillissementsgraad van ondernemingen (2010-2014) (%)	1,9	2,6

Bron: FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA
 Noot: Locatie volgens de maatschappelijke zetel van de wettelijke eenheid. De verschillende percentages stemmen overeen met de jaarlijkse gemiddelde percentages voor de periode 2010-2014.

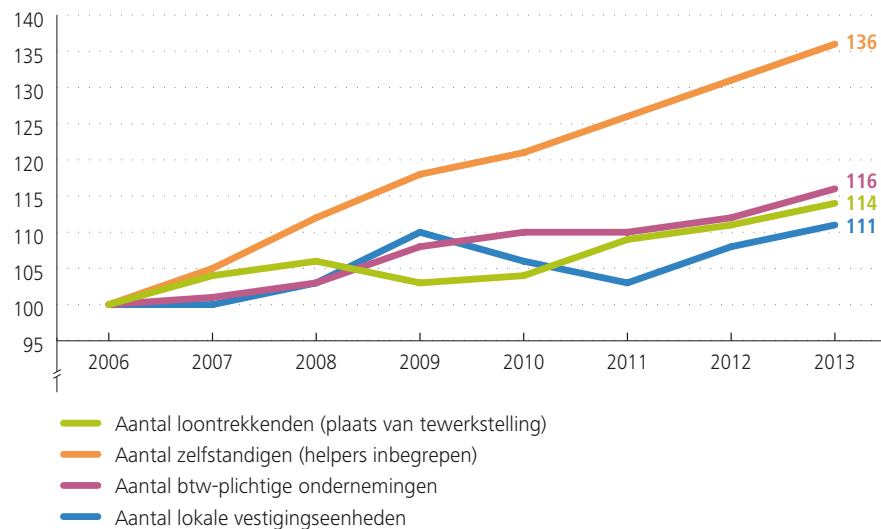
12 Het aantal **btw-plichtige ondernemingen** is bijna altijd hoger dan het aantal **lokale vestigingseenheden** in een gemeente. Dat is te wijten aan het feit dat de statistieken van de **btw-plichtige ondernemingen** zijn, ondernemingen vermelden die geen enkele werknemer aangeven bij de RSZ, wat het geval is voor een groot aantal zelfstandigen. Deze ondernemingen zonder werknemers worden niet in de statistieken over de lokale vestigingseenheden vermeld.

6.3. EVOLUTIE 2006-2013

De evolutie van het aantal loontrekkenden, lokale vestigingseenheden en btw-plichtige ondernemingen kennen enkele fluctuaties in de periode 2006-2013, maar globaal steeg hun aantal licht **6-5**. Het aantal zelfstandigen steeg in die periode continu en nam in deze periode met 36 % toe, dit is meer dan de stijging die werd opgetekend in het hele Brussels Gewest (+28 %).

6-5

Evolutie van het aantal loontrekkenden, zelfstandigen (helpers inbegrepen), btw-plichtige ondernemingen en lokale vestigingseenheden in index (2006 = 100), Sint-Agatha-Berchem, 2006-2013

Bronnen: Steunpunt WSE, RSZ, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA

Noot: Ligging van de lokale vestigingseenheden op basis van de zetel van de lokale vestigingseenheid en deze van de btw-plichtige ondernemingen op basis van de maatschappelijke zetel van de onderneming.

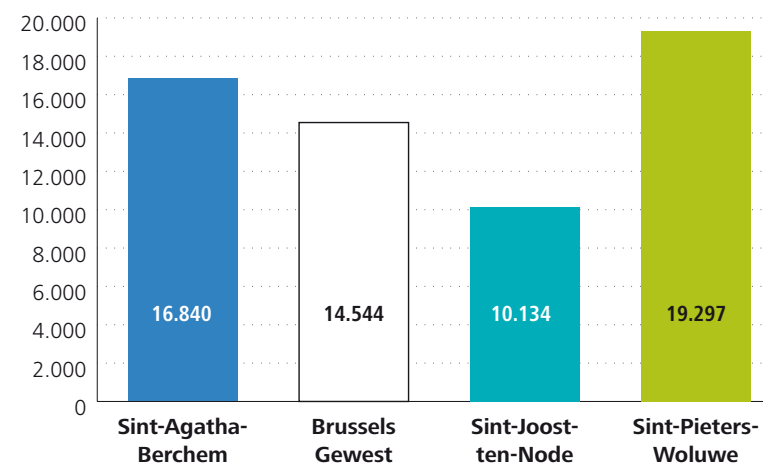
7. INKOMENS

7.1. FISCALE INKOMENS

Op basis van de [fiscale statistieken](#) en rekening houdend met de samenstelling van de huishoudens, bedraagt het [gemiddeld inkomen](#)¹³ in Sint-Agatha-Berchem 16 840 euro voor het jaar 2012, dit is 14 % boven het gewestelijk gemiddelde. In het Brussels Gewest is het inkomen het laagste in de gemeente Sint-Joost-ten-Node en het hoogste in Sint-Pieters-Woluwe **7-1**.

7-1

Gemiddeld inkomen na belastingen per gewijzigde verbruikseenheid in euro, inkomens 2012

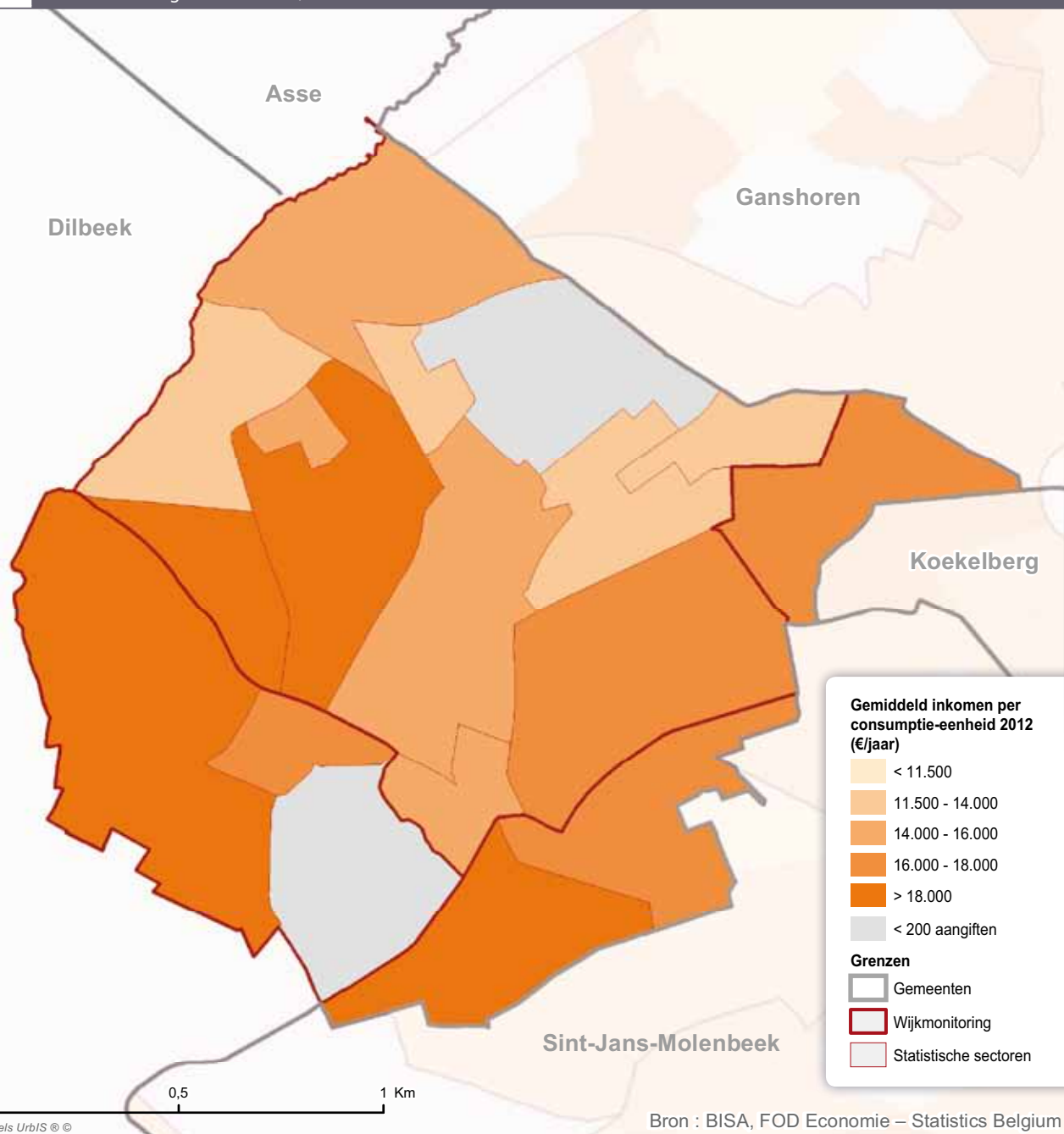

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

13 Het gaat hier om het [gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid](#) (GVE) (na belastingen), zie woordenlijst.

7-2

Gemiddeld inkomen na belastingen per gewijzigde verbruikseenheid per statistische sector in euro, Sint-Agatha-Berchem, inkomens 2012

Bron : BISA, FOD Economie – Statistics Belgium

Enkele **statistische sectoren** in Sint-Agatha-Berchem hebben een lager **gemiddeld inkomen**, het gaat om de sociale woonwijken Moderne Wijk (12 246 euro) en Hunderenveld (12 765 euro) **7-2**. De statistische sector met het hoogste gemiddeld inkomen is Hogenbos (22 066 euro), dit is een groene buurt in het zuiden van de gemeente grenzend aan het Wilderbos.

De **inkomensongelijkheid**, gemeten door de **Gini-coëfficiënt**¹⁴, ligt iets lager in Sint-Agatha-Berchem dan gemiddeld voor de 19 gemeenten **7-3**.

7-3

Gini-coëfficiënt, fiscale inkomens 2012

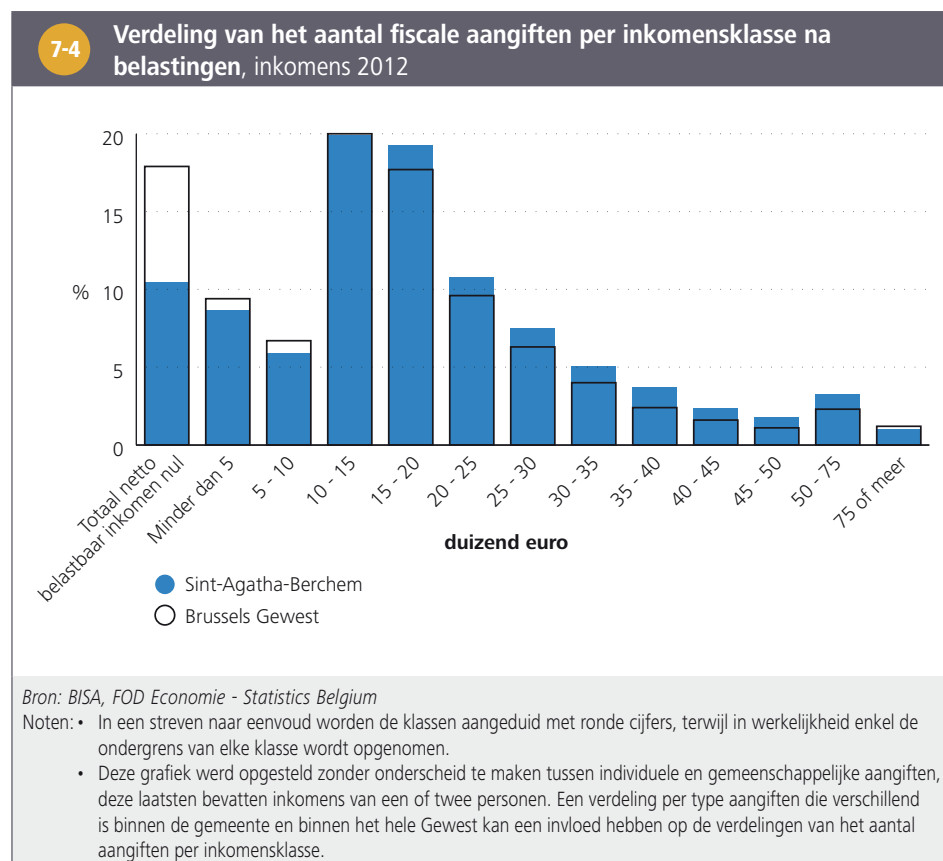
	Sint-Agatha-Berchem	Gemiddelde van de 19 gemeenten
Gini-coëfficiënt - Totaal netto belastbaar inkomen	0,45	0,46
Gini-coëfficiënt - Inkomen na belastingen	0,37	0,39

Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium

14 De hier voorgestelde **Gini-coëfficiënt** wordt berekend op basis van de fiscale statistieken en moet onderscheiden worden van deze berekend door Statistics Belgium op basis van de gegevens van de SILC enquête.

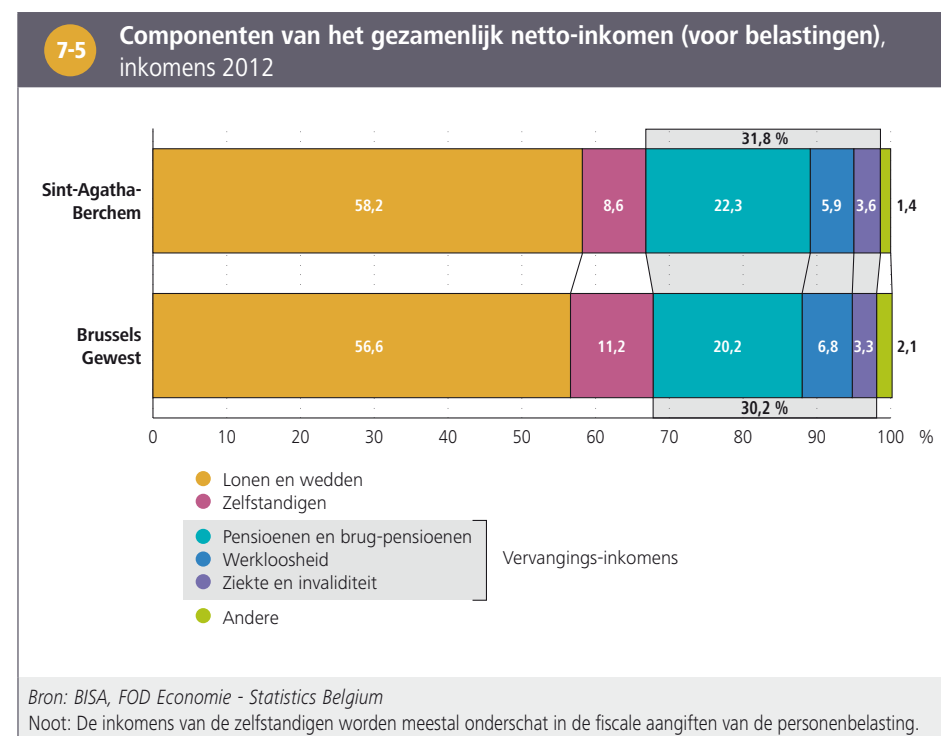
Op basis van fiscale aangiften kent Sint-Agatha-Berchem, in vergelijking met het hele Brussels Gewest, een oververtegenwoordiging van alle inkomensklassen hoger dan 15 000 euro, uitgezonderd de inkomensklasse van 75 000 euro en meer ⁷⁻⁴.

Het aandeel **aangiften** waarvan het totaal netto belastbaar inkomen nul is, ligt veel lager in Sint-Agatha-Berchem dan in het Brussels Gewest. De aangiften waarvan het totaal netto belastbaar inkomen nul is, zijn van personen met vrijgestelde inkomens of die geen enkel inkomen aangeven aan de personenbelasting. Het kan gaan om personen die niet-belastbare sociale uitkeringen (zoals het **leefloon**) ontvangen, internationale ambtenaren, bepaalde studenten, bepaalde zelfstandigen of personen die inderdaad geen enkel inkomen ontvangen.

Deze categorieën van belastingplichtigen kunnen in bepaalde gevallen ook in de heel lage inkomensklassen staan (lager dan 10 000 euro). Deze inkomensklassen moeten met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd, gezien de vertekeningen die inherent zijn aan de **fiscale statistiek**¹⁵.

De verdeling van de inkomens naar **inkomensbron** in Sint-Agatha-Berchem toont dat het aandeel inkomen uit lonen of pensioenen in Sint-Agatha-Berchem iets hoger, en het aandeel inkomens uit werkloosheid of van zelfstandigen iets lager liggen dan deze in het Brussels Gewest ⁷⁻⁵.

15 Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (2016), *Fiscale statistiek van de inkomens, een geschikte gegevensbron om de levensstandaard van de Brusselaars te meten?* Focus nr. 14, februari 2016.

7.2. PERSONEN DIE LEVEN VAN EEN MINIMUM- OF VERVANGINGSINKOMEN

Het aantal mensen dat recht heeft op een vervangingsinkomen (werkloosheidsuitkering of invaliditeitsuitkering) of op een bijstandsuitkering is een indicator voor het aantal mensen dat moet rondkomen met een **bepikt inkomen**. De bedragen van deze vervangingsinkomens en bijstandsuitkeringen liggen immers vaak onder de *armoederisicogrens*¹⁶.

Terwijl er in verhouding minder personen recht hebben op een (equivalent) leefloon in Sint-Agatha-Berchem dan in het hele Brussels Gewest, zijn er relatief meer personen met een werkloosheidsuitkering of een invaliditeitsuitkering. Ook het aandeel inwoners met een tegemoetkoming voor personen met een handicap, ligt hoger dan in het Gewest **7-6**.

In de gemeente leeft er onder de bevolking op actieve leeftijd (18-64 jaar), 14 % met een werkloosheids- of inschakelingsuitkering, 2,5 % met een (equivalent) leefloon, 4,5 % met een invaliditeitsuitkering en 2,4 % met een uitkering voor personen met een handicap.

Onder de jongeren (18-24 jaar), heeft een op de twintig recht op een (equivalent) leefloon (tegenover een op de tien in het Brussels Gewest). Dit aandeel is, zowel in Sint-Agatha-Berchem als in het Brussels Gewest, dubbel zo hoog als bij de totale bevolking op actieve leeftijd. Onder de oudere bevolking (65 jaar en ouder) heeft 8 % een inkomensgarantie voor ouderen (IGO), tegenover 11 % voor het Gewest.

7-6

Aantal en aandeel personen dat een beroep doet op een werkloosheidsuitkering, invaliditeitsuitkering of bijstandsuitkering, per leeftijdsklasse, 1 januari 2014

	Sint-Agatha-Berchem		Brussels Gewest
	Aantal	%	%
Bevolking van 18 tot 24 jaar	2.005	100,0	100,0
Leefloon of equivalent leefloon van het OCMW	108	5,4	10,6
Werkloosheidsuitkering ¹	153	7,6	6,9
Bevolking van 18 tot 64 jaar	14.166	100,0	100,0
Leefloon of equivalent leefloon van het OCMW	356	2,5	4,9
Werkloosheidsuitkering ¹	1.925	13,6	12,9
Invaliditeitsuitkeringen ²	643	4,5	3,9
Uitkering voor personen met een handicap ²	339	2,4	1,9
Bevolking van 65 jaar en meer	3.776	100,0	100,0
Inkomensgarantie voor ouderen	288	7,6	10,7
Uitkering voor personen met een handicap ²	286	7,6	6,5

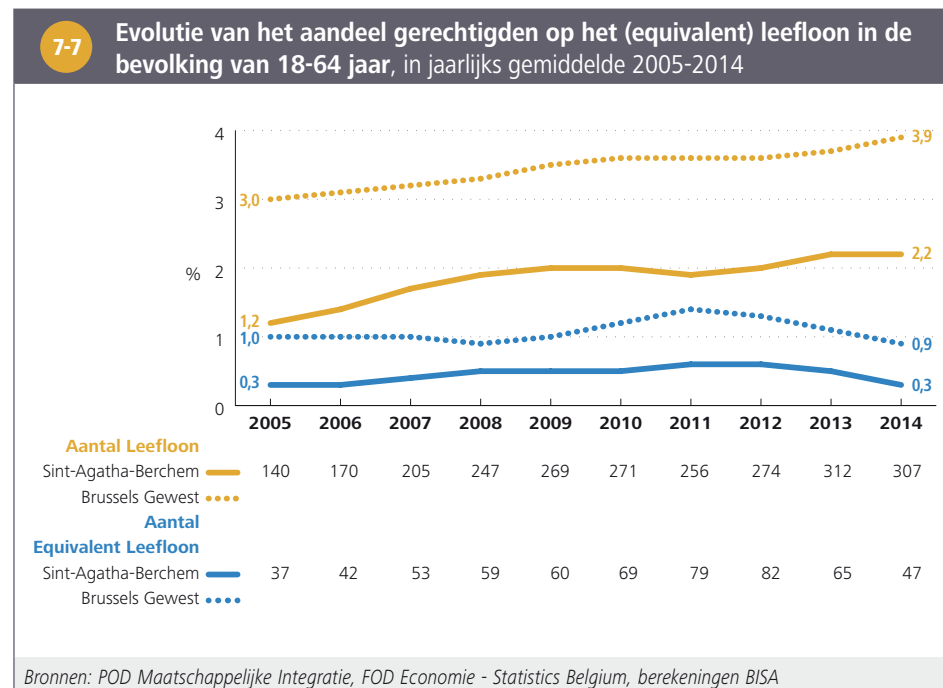
Bronnen: POD Maatschappelijke Integratie, RVA, RIZIV, FOD Sociale Zekerheid, RVP, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA en Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

Noten: [1] Het gaat om het aantal betalingen van uitkeringen.
[2] Gegevens op 31 december 2013

¹⁶ Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad (2015) *Welzijnsbarometer 2015*. Brussel: Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie.

Tussen 2005 en 2014 verdubbelde het aandeel gerechtigden op het leefloon in Sint-Agatha-Berchem (een sterkere stijging dan op gewestelijk niveau). Hun aandeel in 2014 is wel twee keer zo laag als het aandeel voor het hele Brussels Gewest.

Het aandeel gerechtigden op het equivalent leefloon ligt in Sint-Agatha-Berchem zeer laag en daalde in de periode 2012-2014. Deze tendens wordt grotendeels verklaard door bepaalde federale maatregelen inzake asiel- en migratiebeleid, die tijdens deze periode hebben geleid tot een daling van de asielzoekers en de vreemdelingen die niet in het bevolkingsregister ingeschreven zijn en die aanspraak kunnen maken op financiële hulp **7-7**.

7.3. RECHTHEBBENDEN OP DE VERHOOGDE TEGEMOETKOMING (RVV)

Het aantal rechthebbenden op een verhoogde tegemoetkoming (RVV) voor de verzekering voor geneeskundige verzorging kan worden gebruikt als een indicator voor het aantal personen dat in moeilijke financiële omstandigheden leeft.

In januari 2015 hebben 5 758 personen in Sint-Agatha-Berchem recht op een verhoogde tegemoetkoming, als rechthebbende of als persoon ten laste, dit is ongeveer één persoon op vier. De aandelen liggen voor alle leeftijdscategorieën iets lager in Sint-Agatha-Berchem in vergelijking met de gewestelijke percentages **7-8**.

7-8 Aantal en aandeel rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming van de verzekering voor geneeskundige verzorging (RVV), per leeftijdsklasse en per geslacht, januari 2015

Leeftijdsklasse	Sint-Agatha-Berchem			Brussels Gewest					
	Aantal rechthebbenden ¹	Percentage rechthebbenden ¹ in de bevolking		Percentage rechthebbenden ¹ in de bevolking					
	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal	Man	Vrouw	Totaal
Minder dan 18 jaar	947	905	1.852	31,7	31,9	31,8	33,5	33,2	33,3
18 - 24 jaar	224	254	478	22,8	24,8	23,8	27,2	27,8	27,5
25 - 64 jaar	988	1.449	2.437	16,4	23,0	19,8	19,2	23,0	21,1
65 jaar en meer	325	666	991	21,4	29,4	26,2	26,4	32,1	29,8
Totaal	2.484	3.274	5.758	21,6	26,4	24,1	24,1	27,1	25,6

Bronnen: KSZ-Datawarehouse Arbeidsmarkt en sociale bescherming, BISA, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad
Noot: [1] Gerechtigden en personen ten laste.

8. GEMEENTELIJKE FINANCIËN

8.1. KERNINDICATOREN VOOR DE GEMEENTELIJKE FINANCIËN

De gewone **begroting** verwijst naar het geheel van ontvangsten en uitgaven die een regelmatig en gebruikelijk karakter hebben. De ontvangsten en uitgaven betreffende investeringen behoren dan weer tot de buitengewone begroting. Van 2009 tot en met 2012 bereikte Sint-Agatha-Berchem een evenwicht tussen de gewone ontvangsten en uitgaven. In 2008 en in 2013 had Sint-Agatha-Berchem een negatief saldo tussen de gewone uitgaven en ontvangsten. Het gecumuleerd resultaat bleef gedurende de hele periode echter positief. Sint-Agatha-Berchem is wel een van de tien gemeenten die van het Gewest een saneringsplan kreeg opgelegd omwille van de benarde financiële situatie waarin ze verkeren¹⁷.

De gewone ontvangsten en uitgaven **per inwoner** liggen gemiddeld voor de rekeningen van 2008-2013 lager in Sint-Agatha-Berchem dan het gemiddelde van de 19 gemeenten voor diezelfde periode. Ook de uitgaven voor investeringen per inwoner en de **schuld** per inwoner liggen in Sint-Agatha-Berchem iets lager dan gemiddeld voor de 19 gemeenten **8-1**. De leningen die door het Brussels Gewest via het Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën (BGHGT) worden toegekend aan de Brusselse gemeenten maken 9 % uit van de schulden in Sint-Agatha-Berchem (in vergelijking met een gemiddelde van 15 % voor de 19 gemeenten samen).

8-1 Kernindicatoren van de gemeentelijke financiën, gemiddelde van de rekeningen 2008-2013

	Sint-Agatha-Berchem	19 Brusselse gemeenten
Gewone ontvangsten in euro per inwoner	1.222	1.681
Gewone uitgaven in euro per inwoner	1.176	1.696
Schuld ¹ in euro per inwoner	1.301	1.333
Investeringsuitgaven in euro per inwoner	232	248

Bronnen: GOB - Brussel Plaatselijke Besturen, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA
 Noot: [1] Schulden bij het Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën inbegrepen.

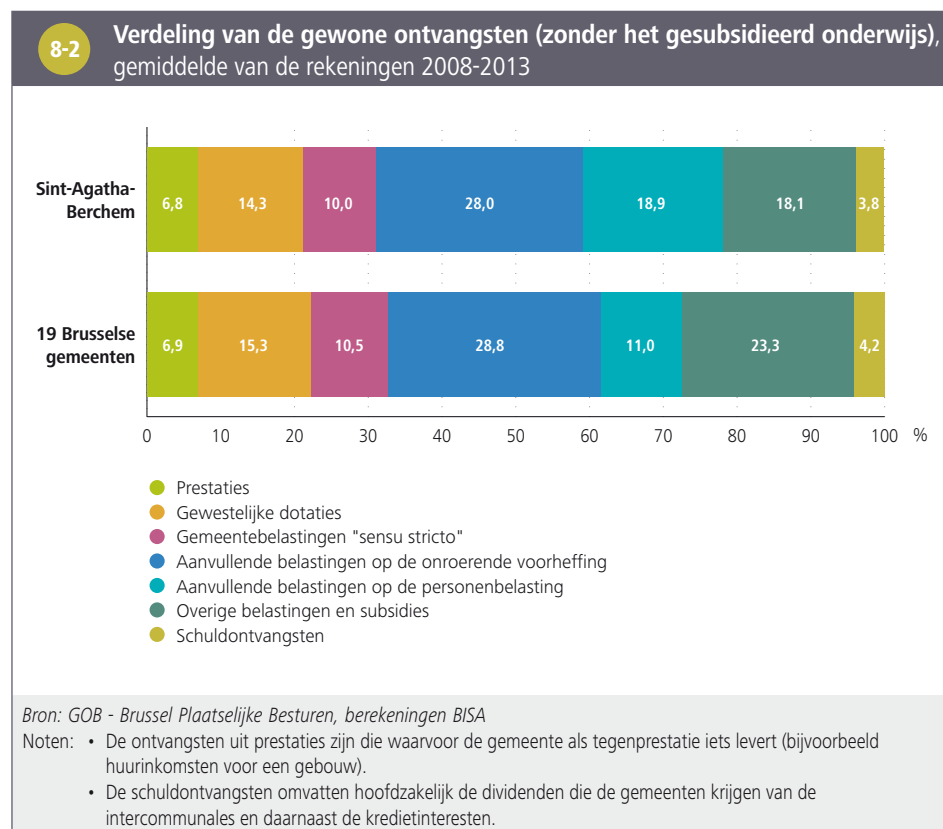
De **liquiditeitsratio**, een indicator die de mogelijkheid van de gemeente aangeeft om op korte termijn haar financiële verbintenissen na te leven, lag in 2013 in Sint-Agatha-Berchem net boven 1 (1,59), wat betekent dat de gemeente de mogelijkheid heeft haar korte termijnschulden (maximum één jaar) onmiddellijk terug te betalen, het overschot op haar activa is echter klein waardoor ze zich niet in een comfortabele positie bevindt.

De **graad van financiële autonomie** duidt aan dat 60 % van haar middelen komen van eigen kapitaal, wat vergelijkbaar is met het gemiddelde van de 19 gemeenten (62 %).

¹⁷ Gewestelijke Overheidsdienst Brussel (2015), *Verslag over de financiële toestand van de Brusselse gemeenten 2008-2014*. Brussel Plaatselijke Besturen.

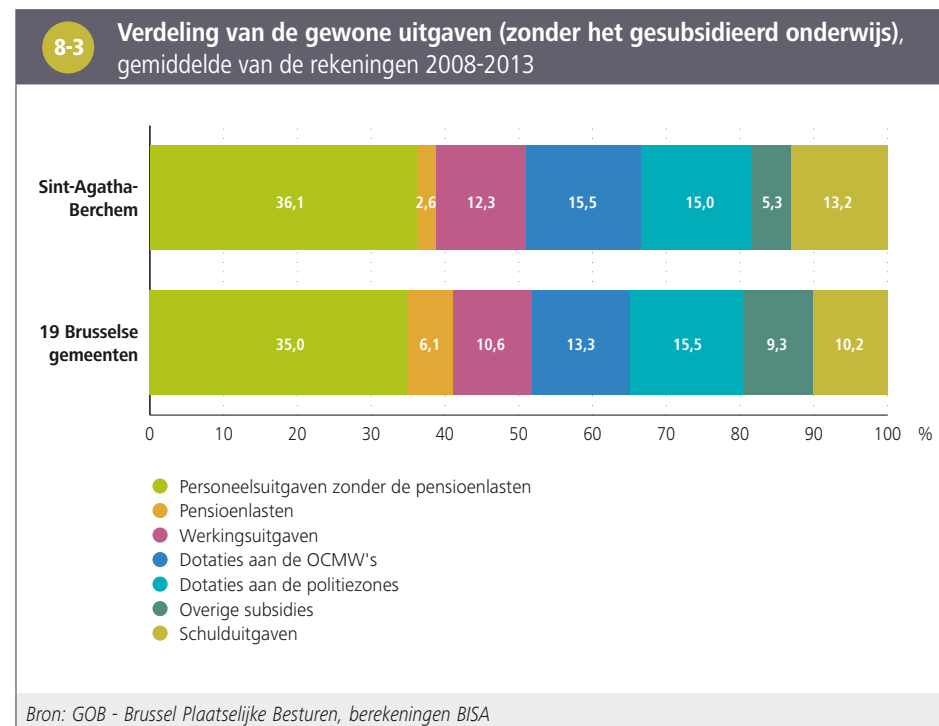
8.2. STRUCTUUR VAN DE BELANGRIJKSTE GEWONE ONTVANGSTEN EN UITGAVEN

De opcentiemen bij de **onroerende voorheffing** vormen de voornaamste **bron van inkomsten** voor de gemeente: 28 % van de gewone ontvangsten in Sint-Agatha-Berchem, tegenover 29 % voor het geheel van de 19 gemeenten, gemiddelde van de rekeningen 2008-2013 **8-2**. In verhouding tot het aantal inwoners van de gemeente, liggen de inkomsten uit de opcentiemen bij de onroerende voorheffing eveneens lager in Sint-Agatha-Berchem dan voor de 19 gemeenten samen, dit is, voor een deel te wijten aan het geringe aantal kantoren op haar grondgebied. De opcentiemen in de gemeente ligt dicht bij het gemiddelde van de 19 gemeenten.

De ontvangsten uit de opcentiemen bij de **personenbelasting** vormen de tweede voornaamste inkomensbron (19 % van de ontvangsten tegenover 11 % voor het geheel van 19 gemeenten). Ook in verhouding tot het aantal inwoners, liggen de inkomsten uit deze bron hoger dan voor de 19 gemeenten samen. Dit wordt vooral verklaard door het iets hogere percentage van de opcentiemen bij de personenbelasting, maar wordt ook verklaard door de relatief gegoede bevolking in de gemeente (in vergelijking met het gewestelijk niveau).

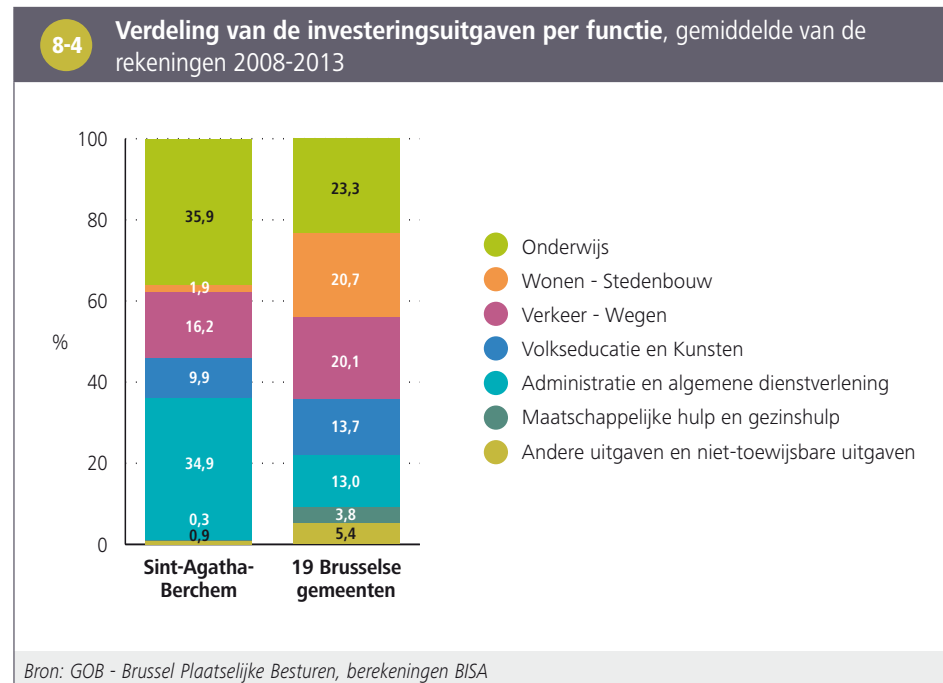
De personeelskosten nemen in Sint-Agatha-Berchem, zoals in de andere gemeenten, het belangrijkste deel van de gewone **uitgaven** voor hun rekening: in de periode 2008-2013 werd gemiddeld 39 % van de uitgaven gespenseerd aan personeelskosten voor de gemeentelijke administratie (pensioenlasten inbegrepen), tegenover 41 % op niveau van het geheel van de 19 gemeenten **8-3**. In vergelijking met de 19 gemeenten samen, maken de pensioenuitgaven slechts een klein deel uit van de gewone uitgaven. De andere belangrijke uitgavenposten zijn de OCMW-dotaties, de dotaties aan de politiezones, werkingsuitgaven en schulduitgaven.

8.3. INVESTERINGEN

De **uitgaven voor investeringen** schommelen sterk van jaar tot jaar. Desalniettemin blijken, wanneer men naar de uitgaven voor investeringen kijkt voor de periode 2008-2013, onderwijs en administratie en algemene diensten de belangrijkste investeringsdomeinen (respectievelijk 36 % en 35 %, tegenover 23 % en 13 % voor de 19 gemeenten samen).

Het aandeel uitgaven voor huisvesting en stedenbouw (waaronder o.a. de wijkcontracten vallen, die voornamelijk gesitueerd zijn in de kanaalzone en dus niet in Sint-Agatha-Berchem) ligt daarentegen voor deze periode heel laag in de gemeente **8-4**.

9. HUISVESTING

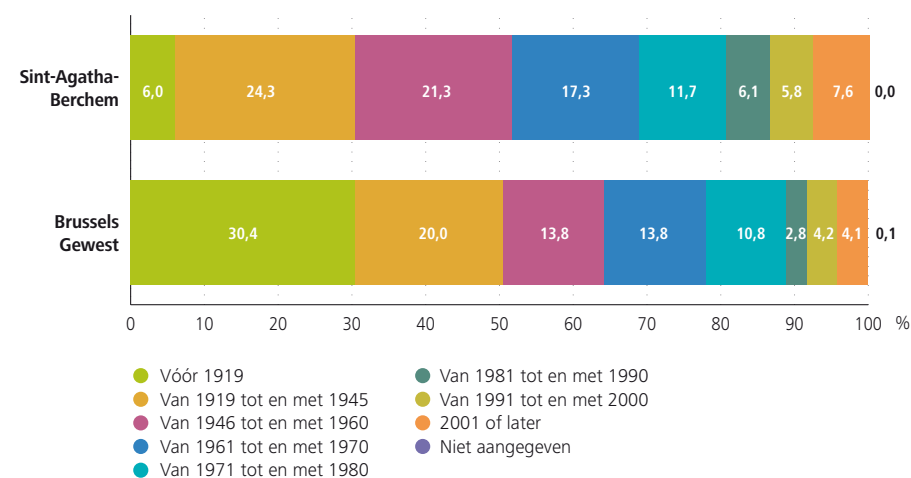
Op 1 januari 2014 telde Sint-Agatha-Berchem 4 763 gebouwen en 10 195 woningen, waarvan 806 sociale woningen.

9.1. KENMERKEN VAN HET WONINGBESTAND

Sint-Agatha-Berchem is een gemeente in de [tweede kroon](#). De verstedelijking van de gemeente startte dus voornamelijk na de eerste wereldoorlog. Inderdaad, uit de gegevens van de Census 2011 over de [conventionele woningen](#) blijkt dat de zeer oude woningen weinig aanwezig zijn (6 % van het woningbestand tegenover 30 % op gewestelijke schaal). Daarentegen zijn de woningen die gebouwd zijn na 1919, waaronder ook de meest recente woningen, oververtegenwoordigd. Een vierde van het woningbestand werd gebouwd in het interbellum, en een vijfde tussen 1946 en 1960. Daarenboven werd bijna een derde van de woningen in Sint-Agatha-Berchem gebouwd na 1970, tegenover iets meer dan een vijfde voor het hele Gewest [9-1](#).

9-1

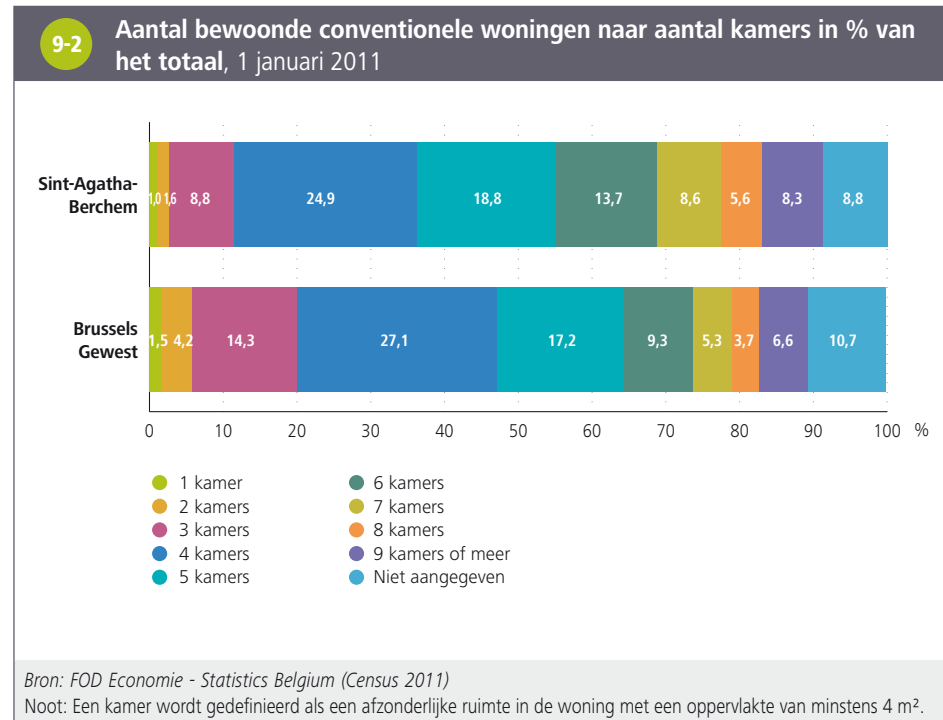
Aantal bewoonde conventionele woningen naar bouwperiode in % van het totaal, 1 januari 2011

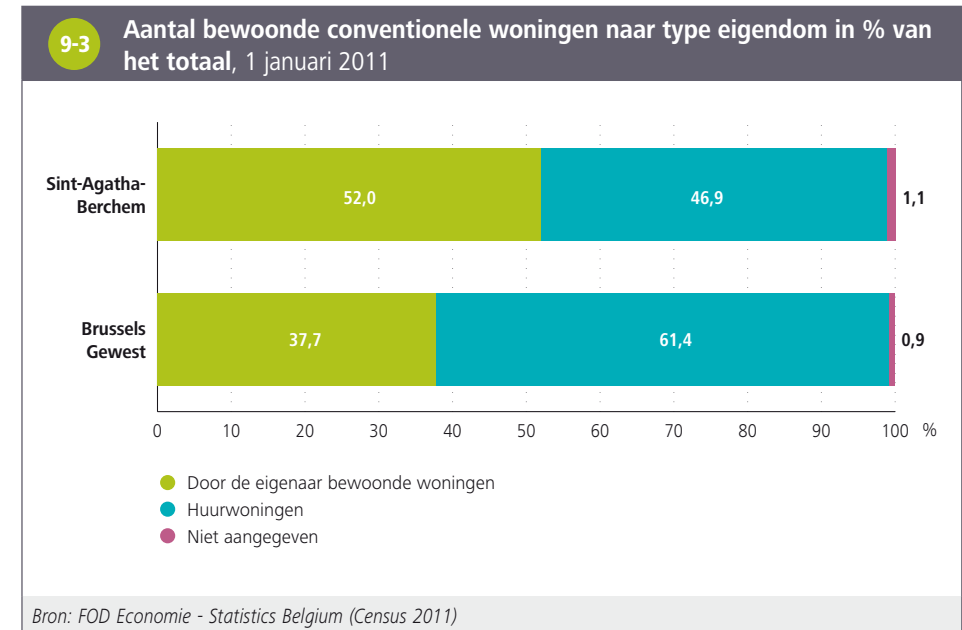
Bron: FOD Economie - Statistics Belgium (Census 2011)

Noot: Het bouwjaar is het jaar van beëindiging van de opbouw van het gebouw waarin de woning zich bevindt. Het gaat dus niet om de laatste renovatie.

Net zoals in het hele Gewest, zijn woningen met **4 kamers** het sterkst vertegenwoordigd in Sint-Agatha-Berchem (25 %), gevolgd door woningen met 5 kamers (19 %) en 6 kamers (14 %). De kleine woningen met 3 kamers of minder zijn in Sint-Agatha-Berchem veel minder goed vertegenwoordigd dan op niveau van het Brussels Gewest (11 % tegenover 20 % in het Gewest), in tegenstelling tot grote woningen (6 kamers of meer) (36 % tegenover 25 % in het Gewest) **9-2**¹⁸.

Uit de gegevens van de Census 2011 blijkt nog dat het aandeel woningen bewoond door hun **eigenaar** significant hoger ligt in Sint-Agatha-Berchem (52 %) dan in het hele Brussels Gewest (38 %) **9-3**.

18 Voor 9 % van de woningen kent men in Sint-Agatha-Berchem het aantal kamers niet (11 % voor het hele Brussels Gewest).

9.2. SOCIALE WONINGEN

Op 31 december 2013 telt Sint-Agatha-Berchem 806 sociale woningen, of 89 woningen meer dan in 2005. In verhouding tot het aantal huishoudens, ligt het aantal sociale woningen iets hoger in Sint-Agatha-Berchem (8 sociale woningen per 100 huishoudens) dan in het Brussels Gewest (7 per 100 huishoudens) ⁹⁻⁴. Er zijn in Sint-Agatha-Berchem twee **statistische sectoren** met een belangrijk aandeel sociale woningen: Hunderenveld in het westen van de gemeente en de Moderne Wijk in het noorden. Deze laatste bestaat volledig uit sociale woningen, het grootste deel van de woningen zijn oude, vaak te renoveren woningen van de tuinwijk Moderne Wijk (gebouwd in de jaren 1920)¹⁹.

Het aandeel huishoudens die ingeschreven zijn op de **wachtlijst** voor een sociale woning ligt in 2011 onder het gewestelijk gemiddelde (5 % in de gemeente tegenover 7 %) ²⁰.

9-4 Aantal en aandeel sociale woningen, 31 december 2013		
	Sint-Agatha-Berchem	Brussels Gewest
Aantal sociale woningen	806	39.393
Aantal sociale woningen voor 100 private huishoudens	8,2	7,3

Bronnen: BGHM, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen BISA

19 Toch dient opgemerkt te worden dat een deel van deze woningen gerenoveerd werd met federale fondsen en daarnaast werden er in 2012 door de BGHM 75 passieve woningen bijgebouwd.

20 Zie Wijkmonitoring: www.wijkmonitoring.brussels

9.3. HUURPRIJS EN VASTGOEDPRIJZEN

In het algemeen ligt de huur- en verkoopprijs van vastgoed in Sint-Agatha-Berchem lager dan de gemiddelde prijzen in Brussels Gewest. In 2013 bedroeg de gemiddelde huurprijs voor een woning met twee slaapkamers 670 euro, tegenover 732 euro in het Brussels Gewest. De verkoopprijs van appartementen en studio's bedroeg gemiddeld 172 500 euro, tegenover 224 800 euro in het Gewest, ook deze van woonhuizen ligt lager in Sint-Agatha-Berchem (287 000 euro) tegenover het Gewest (365 200 euro) ⁹⁻⁵.

9-5 Huurprijs en vastgoedprijzen		
	Sint-Agatha-Berchem	Brussels Gewest
Gemiddelde maandelijkse huurprijs van een woning met 2 slaapkamers in 2013 (euro)	670	732
Gemiddelde verkoopprijs van gewone woonhuizen in 2014 (duizenden euro)	287,0	365,2
Gemiddelde verkoopprijs van appartementen, flats en studio's in 2014 (duizenden euro)	172,5	224,8

Bronnen: Algemene Administratie van de Patrimoniumdocumentatie, FOD Economie - Statistics Belgium, BGHM

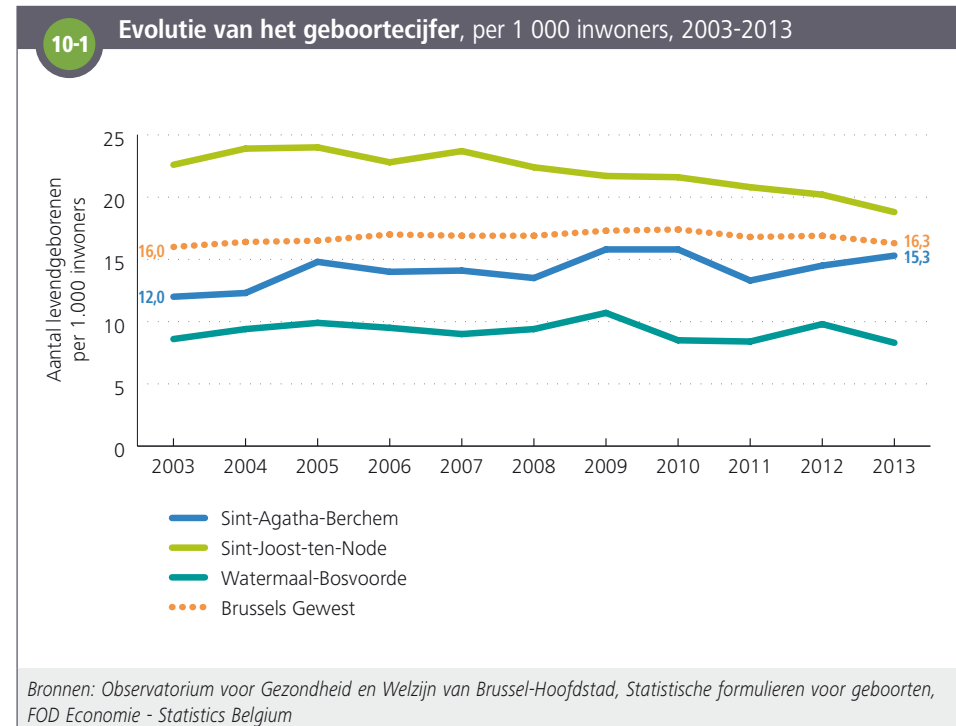
10. GEZONDHEID

10.1. GEZONDHEID VAN DE PASGEBORENEN

Geboortecijfer

In 2013 waren er 360 **levendgeborenen** in Sint-Agatha-Berchem. Het verschil tussen de geboorten in de *statistische formulieren* en de gegevens van de *officiële bevolking* is verwaarloosbaar in deze gemeente, wat betekent dat er niet veel personen worden geboren die niet officieel in het bevolkingsregister zijn ingeschreven.²¹

Tussen 2003 en 2013 zijn het aantal geboorten en het *geboortecijfer* gestegen in Sint-Agatha-Berchem, gedeeltelijk door het toegenomen aandeel vrouwen op vruchtbare leeftijd in de totale bevolking. Dit aandeel blijft evenwel beduidend lager dan dat van het Gewest (cf. figuur 2-5), wat het lagere geboortecijfer verklaart **10-1**. Het *totale vruchtbaarheidscijfer* in 2014 ligt daarentegen hoger in Sint-Agatha-Berchem (2,4) dan in het Gewest (1,9)²² wat weergeeft dat er meer kinderen per vrouw op vruchtbare leeftijd zijn dan in het Gewest.

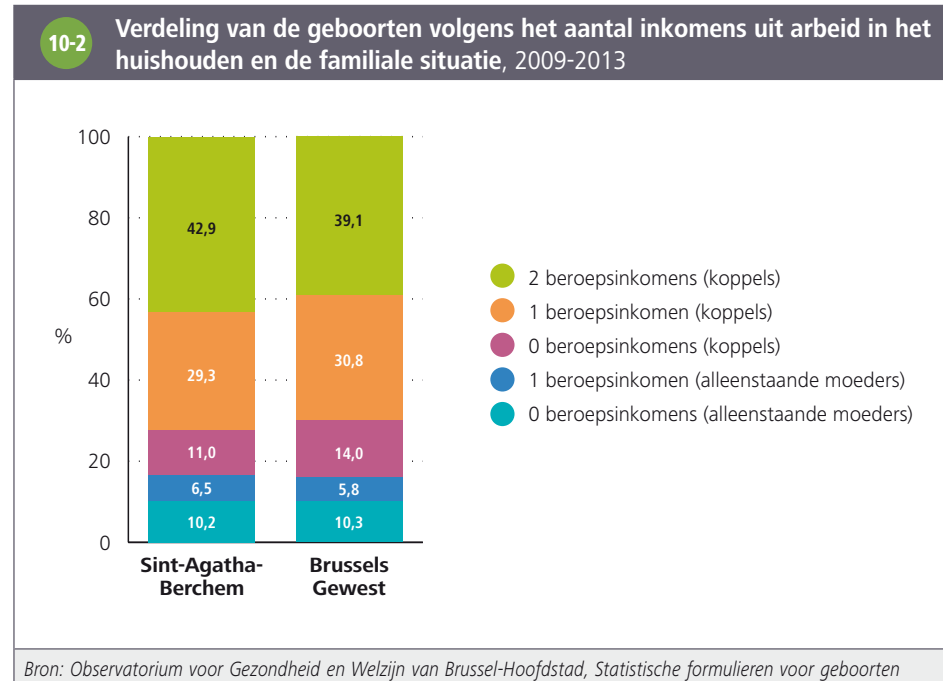

21 In tegenstelling tot de *officiële bevolkingscijfers* dekken de *statistische formulieren* alle inwoners die woonachtig zijn op het grondgebied van de gemeente, dus ook de geboorten bij ouders-asielzoekers die ingeschreven zijn in het wachtregister, ouders in een onregelmatige verblijfssituatie of met een diplomatiek statuut. Anderzijds bevatten de *officiële bevolkingscijfers* wel de geboorten in het buitenland, die niet in de *statistische formulieren* voorkomen. Zie Hercot en al (2015), Geboren worden als Brusselaar; 'Perinatale gezondheidsindicatoren van de Brusselaars 2000-2012' voor meer informatie over dit thema. Observatorium voor Gezondheid en Welzijn Brussel-Hoofdstad.

22 Bron: BISA, FOD Economie - Statistics Belgium.

Sociodemografische kenmerken van de geboorten en de moeders

Het percentage kinderen dat geboren wordt in een eenoudergezin of een gezin dat geen inkomen uit arbeid heeft, is vergelijkbaar voor Sint-Agatha-Berchem en het Gewest: in Sint-Agatha-Berchem wordt 17 % van de kinderen geboren in een eenoudergezin en 21 % in een gezin dat geen inkomen uit arbeid heeft ¹⁰⁻².

In Sint-Agatha-Berchem heeft een op de drie vrouwen die tussen 2009 en 2013 bevallen zijn, niet de Belgische nationaliteit (32,5 % tegenover 50 % in het Gewest), en is twee op drie niet geboren met de Belgische nationaliteit (67 % tegenover 74 % voor het Gewest).

Van de vrouwen die in 2013 bevallen zijn, zijn de meest vertegenwoordigde nationaliteiten respectievelijk de Belgische (65 % van de vrouwen), Marokkaanse (7 %), Franse (3,4 %), Congolesse nationaliteit (3,1) en Roemeense (2,8 %). Tussen 2003 en 2013 kende het aandeel van de Roemeense moeders de sterkste stijging aangezien dit quasi nul was in 2003.

Gezondheid van de borelingen en de moeders

De vrouwen die tussen 2009 en 2013 bevallen zijn, hadden proportioneel minder meerlingen in Sint-Agatha-Berchem (2,6 %) dan in het Brussels Gewest (3,8 %) ¹⁰⁻³. De andere indicatoren voor de **gezondheid van moeder en kind** in Sint-Agatha-Berchem, die verder worden voorgesteld, verschillen niet significant van deze van het Brussels Gewest.

10-3 Indicatoren van de gezondheid van moeder en kind, 2009-2013

	Sint-Agatha-Berchem		Brussels Gewest
	Aantal	Per 100 levendgeborenen	Per 100 levendgeborenen
Meerlinggeboorten	45	2,6	3,8
Vroeggeboorte (< 37 weken)	115	6,8	7,3
Laag geboortegewicht in functie van de zwangerschapsduur	164	9,7	9,9
Moeders < 20 jaar	32	1,9	2,2
Moeders ≥ 40 jaar	79	4,7	4,9

Bron: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor geboorten en overlijden
Noot: De statistisch significante verschillen in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

Perinatale, infantiele en foeto-infantiele mortaliteit

In Sint-Agatha-Berchem zijn de **perinatale**, **infantiele** en **foeto-infantiele mortaliteitscijfers** lager dan op gewestelijk niveau, maar de verschillen zijn niet **statistisch significant** ¹⁰⁻⁴.

10-4 Perinatale, infantiele en foeto-infantiele sterfte, 2009-2013

	Sint-Agatha-Berchem		Brussels Gewest
	Aantal	Per 1.000 geboorten	Per 1.000 geboorten
Perinatale mortaliteit	12	7,0	7,8
Infantiele mortaliteit	3	1,8	3,0
Foeto-infantiele mortaliteit	14	8,2	9,4

Bron: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor geboorten en overlijden
Noot: De statistisch significante verschillen in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

10.2. ALGEMENE GEZONDHEIDSTOESTAND

Levensverwachting

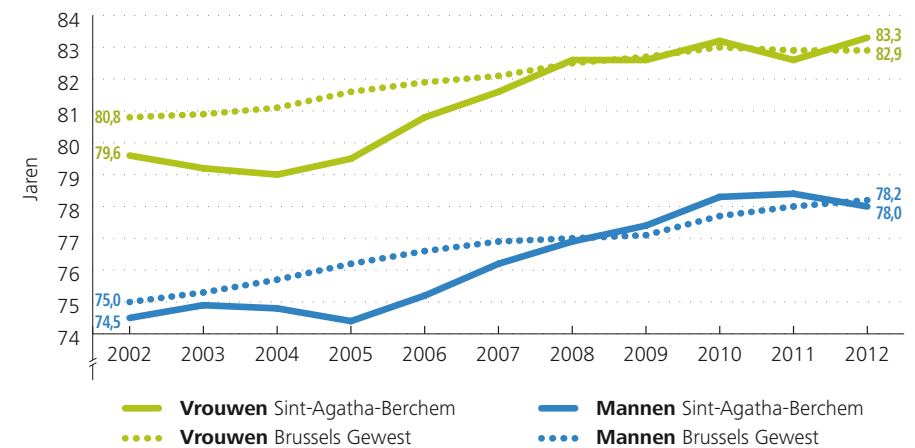
De levensverwachting in Sint-Agatha-Berchem sluit nauw aan bij deze van het Brussels Gewest. Het verschil dat van 2002 tot 2007 werd vastgesteld, verdwijnt. In 2012 bedroeg de levensverwachting²³ zowel in Sint-Agatha-Berchem als in het Gewest 83 jaar voor vrouwen en 78 jaar voor mannen **10-5**.

Vroegtijdig overlijden (voor 75 jaar)

In Sint-Agatha-Berchem bedraagt het vroegtijdige mortaliteitscijfer (voor 75 jaar) 410 per 100 000 mannen en 248 per 100 000 vrouwen **10-6**. Na standaardisatie voor leeftijd verschillen deze percentages niet significant van deze voor het Brussels Gewest. In vergelijking met de situatie van het Gewest, is het cijfer van de vroegtijdige mortaliteit per oorzaak dat in de tabel staat, evenmin significant verschillend.

10-5

Evolutie van de levensverwachting bij de geboorte per geslacht, glijdende gemiddelden over drie jaar¹, 2002-2012

Bronnen: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor overlijden, FOD Economie - Statistics Belgium

Noot: [1] Het glijdend gemiddelde over 3 jaar wordt, bijvoorbeeld voor 2002 berekend als volgt: Levensverwachting in 2002 = (levensverwachting in 2001 + levensverwachting in 2002 + levensverwachting in 2003) / 3

10-6

Bruto vroegtijdig sterftcijfer (< 75 jaar) voor de belangrijkste vroegtijdige doodsoorzaken, per geslacht, Sint-Agatha-Berchem en verschil in vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisatie voor leeftijd, 2009-2013

	Mannen			Vrouwen		
	Aantal sterfgevallen	Bruto sterftcijfer (/100.000)	Vershil in sterftcijfer in vergelijking met het Brussels Gewest ¹	Aantal sterfgevallen	Bruto sterftcijfer (/100.000)	Vershil in sterftcijfer in vergelijking met het Brussels Gewest ¹
Alle doodsoorzaken	209	410,4	+1 %	132	247,7	-3 %
Kankers	67	131,6	-10 %	48	90,1	-16 %
<i>Kanker van strottenhoofd, luchtpijp, bronchiën</i>	31	60,9	+25 %	12	-	-
Hart- en vaatziekten	48	94,3	+14 %	16	30,0	-27 %
<i>Ischemische hartziekten</i>	24	47,1	+25 %	6	-	-
Aandoeningen van de luchtwegen	20	39,3	+22 %	11	20,6	+6 %

Bronnen: Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad, Statistische formulieren voor overlijden, FOD Economie - Statistics Belgium

Noten: [1] Verschil in mortaliteit = $(\text{Gestandaardiseerde mortaliteitsratio} - 1) \times 100$

- Enkel de doodsoorzaken die meer dan 20 overlijdens tellen voor een van beide geslachten, zijn opgenomen in deze tabel. Indien er minder dan 20 gevallen zijn, worden het bruto sterftcijfer en het mortaliteitsverschil in vergelijking met het Gewest niet weergegeven en wordt de cel blanco gelaten.
- De statistisch significante verschillen in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

23 De levensverwachting in 2012 wordt hier bepaald als het glijdend gemiddelde van de levensverwachting over 3 jaar heen $((\text{levensverwachting 2011} + \text{levensverwachting 2012} + \text{levensverwachting 2013}) / 3)$

Kankers: incidentie en screeningsprogramma's

Longkanker, dikkedarmkanker, borstkanker (bij de vrouw) en prostaat­kanker (bij de man) zijn de meest voorkomende kankers in het Brussels Gewest.

De gestandaardiseerde incidentie van deze kankers in Sint-Agatha-Berchem verschilde in de periode 2009-2012 niet significant van deze van het Gewest **10-7**.

10-7 Bruto incidentiecijfers van longkanker, colorectale kanker, prostaat­kanker en borstkanker, Sint-Agatha-Berchem en verschil in vergelijking met het Brussels Gewest na standaardisatie voor leeftijd, 2009-2012			
	Aantal kankers	Bruto incidentiecijfer (/100.000)	Vershil in incidentie in vergelijking met het Gewest ¹
Mannen			
Prostaat	43	100,9	-20 %
Longen-bronchiën	34	79,8	-9 %
Colorectaal	32	75,1	+4 %
Vrouwen			
Borst	74	157,7	-12 %
Colorectaal	35	74,6	+22 %
Longen-bronchiën	23	49,0	+17 %

Bronnen: Stichting Kankerregister en FOD Economie - Statistics Belgium
 Noten: [1] Verschil in incidentie = (Gestandaardiseerde incidentieratio – 1) x 100
 • De statistisch significante verschillen in vergelijking met het Brussels Gewest zijn in het **vet** weergegeven.

Er bestaan internationale aanbevelingen voor de systematisch georganiseerde **screening** voor dikkedarmkanker en, bij vrouwen, voor borstkanker en baarmoederhalskanker.

In Sint-Agatha-Berchem is de totale **borstkankerscreening** iets hoger dan in het Gewest. Meer bepaald: het aandeel vrouwen dat een mammografie kreeg in het kader van het georganiseerde en gratis programma ('mammotest' genoemd) is hoger dan voor het Gewest²⁴ **10-8**. De totale dek­kings­graad is echter lager dan de Europese aanbeveling van 70 % participatie.

10-8 Dekkingsgraad van het georganiseerde borstkankerscreeningsprogramma en totale dekking van borstonderzoeken bij vrouwen van 50 tot 69 jaar, 2011-2012		
	Sint-Agatha-Berchem	Brussels Gewest
Mammotest	12,5 %	9,9 %
Mammografie en/of mammotest	55,0 %	52,9 %

Bronnen: InterMutualistisch Agentschap, Brumammo, FOD Economie - Statistics Belgium, berekeningen Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad

Wat de screening voor baarmoederhalskanker betreft, is het percentage vrouwen tussen 25 en 64 jaar dat een uitstrijkje heeft laten nemen in de periode 2010-2012 in Sint-Agatha-Berchem (56 %) iets hoger dan in het Brussels Gewest (53 %)²⁵.

24 Voor meer informatie over dit thema, zie Yannart et al (2015) *Vierde evaluatierapport van het georganiseerde screeningsprogramma voor borstkanker in het Brussels Gewest (2009-2013)*, Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad.

25 InterMutualistisch Agentschap, Atlas. www.aim-ima.be

WOORDENLIJST

Activiteitsgraad: percentage van de [beroepsbevolking](#) in de bevolking op beroepsleeftijd (15-64 jaar).

Arme sikkel: zone van het Brussels Gewest waar al meerdere decennia een concentratie van de op economisch vlak meest kansarme bevolkingsgroepen woont. Deze bestaat uit de wijken in het noorden en het westen van de [eerste kroon](#). Deze wijken behoren tot de armste wijken van het Gewest, ze vormen een sikkel rond het stadscentrum, van Sint-Joost-ten-Node tot de lage gedeelten van Vorst.

Armoederisicogrens: in navolging van de andere landen van de Europese Unie gebruikt België een relatieve armoededrempel om het aandeel van de bevolking te meten dat een armoederisico vertoont. Deze drempel werd vastgelegd op 60 % van het nationaal mediaan equivalent beschikbaar inkomen van het huishouden. Op basis van de enquête EU-SILC 2014 (inkomens 2013) wordt deze drempel in België vastgelegd op 1 085 euro per maand voor een alleenstaande persoon, 1 736 euro per maand voor een alleenstaande ouder met twee kinderen en 2 279 euro per maand voor een koppel met twee kinderen. Personen met een equivalent inkomen onder deze drempel worden beschouwd als risico lopend op armoede.

Beroepsbevolking: de beroepsbevolking van een grondgebied verwijst naar de inwoners van dit grondgebied die daadwerkelijk aanwezig zijn op de arbeidsmarkt, ongeacht of ze werken (tewerkgestelde bevolking op beroepsleeftijd) of werkloos zijn ([niet-werkende werkzoekenden](#)).

Binnenlandse werkgelegenheid: de binnenlandse werkgelegenheid stemt overeen met de banen van personen die op een grondgebied werken, ongeacht de woonplaats van de werknemers.

Btw-plichtige ondernemingen: de statistieken van btw-plichtige ondernemingen worden opgesteld door Statistics Belgium van de FOD Economie. Ze tellen enkel de maatschappelijke zetels van ondernemingen. Wat betekent dat deze statistieken geen rekening houden met de verschillende exploitatiezetels die een onderneming kan hebben, verdeeld over een of meerdere gemeenten en deze als een enkele onderneming beschouwen, gevestigd in de gemeente waar de maatschappelijke zetel zich bevindt.

De [stopzettingsgraad](#) van btw-plichtige ondernemingen wordt berekend door het aantal stopzettingen van btw-plichtige ondernemingen van een jaar te delen door het gemiddeld aantal actieve ondernemingen van dat jaar. Het aantal stopzettingen van btw-plichtige ondernemingen is gelijk aan het aantal die niet meer aanwezig zijn in de btw-registers op 31 december van een gegeven jaar maar wel voorkomend in de registers op 31 december van het jaar ervoor. Deze statistiek houdt geen rekening met de migraties van ondernemingen. Een onderneming die een gemeente verlaat om zich ergens anders te vestigen, zonder zijn statuut te veranderen in het register van btw-plichtige ondernemingen, zal niet in het aantal stopzettingen worden meegeteld.

De [oprichtingsgraad](#) van btw-plichtige ondernemingen wordt berekend door het aantal oprichtingen van btw-plichtige ondernemingen van een jaar te delen door het gemiddeld aantal actieve ondernemingen van dat jaar. Het aantal oprichtingen van btw-plichtige ondernemingen is gelijk aan het aantal ondernemingen aanwezig in de btw-registers op 31 december van een gegeven jaar en niet voorkomend in de registers op 31 december van het jaar ervoor. Deze statistiek houdt geen rekening met de migraties van ondernemingen. Een reeds geregistreerde onderneming die zich op het grondgebied van een gemeente vestigt, wordt niet als een oprichting beschouwd. De statistieken 2014 voor het aantal btw-plichtige ondernemingen waren bijgevolg uitzonderlijk hoog, vergeleken met de jaren voordien. Dat is te verklaren door een verandering in de wetgeving die sinds januari 2014 de prestaties van advocaten onderwerpt aan de btw. In de eerste maanden van 2014 hebben zij dan ook stappen moeten ondernemen om hun btw-inschrijving in orde te brengen. Deze inschrijvingen om zich aan te passen aan de nieuwe regels zijn geen echte oprichtingen van ondernemingen, omdat deze ondernemingen in de meeste gevallen reeds actief waren.

De [faillissementsgraad](#) van ondernemingen wordt berekend door het aantal faillissementen van ondernemingen van een jaar te delen door het gemiddeld aantal actieve btw-plichtige ondernemingen van dat jaar. Het aantal faillissementen van ondernemingen is gebaseerd op de aangiften van de handelsrechtbanken, aangevuld door informatie uit het ondernemingsregister van Statistics Belgium. We stellen vast dat er bijzonder veel waren in 2013 voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, omdat de handelsrechtbanken van Brussel voor koophandel in de loop van dit jaar een

“massale” schoonmaakoperatie hebben doorgevoerd voor de ondernemingen met een economische gezondheid die als dubieus werd beschouwd.

Circulaire migratie: duidt de beweging aan van personen die hun levensruimte delen tussen twee landen, wat vaak de mogelijkheid biedt om contact te houden met de familie die in het land van herkomst is gebleven en simultaan een baan in het buitenland te behouden.

Conventionele woningen: de conventionele woningen worden gedefinieerd als een geheel van aparte (omringd door muren en daken) en onafhankelijke potentiële verblijven (met een ingang direct naar de straat, een trap of de gang) die vanuit architecturaal standpunt opgetrokken zijn met permanente bewoning als doel.

Economische afhankelijkheidscoëfficiënt: de economische afhankelijkheidscoëfficiënt wordt verkregen door de bevolking in de meest afhankelijke leeftijdsschijven (namelijk de personen jonger dan 18 en de 65-plussers) te delen door de bevolking die het meest in aanmerking komt om een professionele activiteit uit te oefenen (18-64 jarigen).

Eerste kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon wijken aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De eerste kroon van het Brussels Gewest verwijst naar de wijken tussen de lanen van kleine ring en de middenring, gevormd door de grote lanen in het zuiden (Churchilllaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze eerste kroon was volledig verstedelijkt rond 1930.

Equivalent leefloon: het equivalent leefloon is een financiële hulp die het OCMW in het kader van het recht op maatschappelijke hulp toekent aan personen die niet in aanmerking komen voor het recht op leefloon omdat ze niet voldoen aan de eisen in termen van nationaliteit, leeftijd of inkomen, maar die wel in een gelijkaardige noodbehoevende situatie verkeren. Het gaat hoofdzakelijk om kandidaat-vluchtelingen en vreemdelingen met verblijfsrecht, die niet zijn ingeschreven in het rijksregister. De bedragen zijn identiek aan deze van het leefloon.

Voor meer informatie: www.ocmw-info-cpas.be

Fiscale statistieken: deze statistieken bevatten informatie over inkomens op basis van de aangiften in de personenbelastingen van personen die hun hoofdverblijfplaats in België hebben. Om deze te kunnen interpreteren moet men rekening houden met een aantal zaken. De gegevens hebben enkel betrekking op de inkomens die onderworpen zijn aan de personenbelasting. Sommige soorten inkomens zijn niet belastbaar en worden

dus niet mee opgenomen in de fiscale statistieken. Dit betekent dat sommige sociale transfers (leefloon, equivalent leefloon en kinderbijslag in het bijzonder) vrijgesteld zijn van belastingen en dus niet mee opgenomen worden in het belastbaar inkomen. Ook zijn er enkele personen met een hoog inkomen dat niet belastbaar is via het nationaal systeem, zoals de buitenlandse diplomaten of internationale ambtenaren. De personen met deze verschillende soorten niet belastbare inkomens kunnen worden opgenomen in de aangiften waarvan het belastbaar inkomen nul is (en dus niet worden vermeld in de meeste fiscale statistieken) of in de lage inkomensklassen. Daarenboven onderschatten fiscale statistieken de inkomens uit kapitaal (roerende goederen en vastgoed) zwaar.

Foeto-infantiele sterfte: aantal sterfgevallen voor of tijdens de bevalling (vanaf het moment waarop de baby minstens 500 g weegt of na een zwangerschapsduur van minstens 22 weken) en de sterfte van levendgeboren kinderen voor de eerste verjaardag (0 tot verstreken 364 dagen) per 1 000 geboorten (levendgeboorten en doodgeboorten).

Geboortecijfer: het geboortecijfer is de verhouding tussen het jaarlijks aantal geboorten en de totale bevolking.

Gemiddeld inkomen per gewijzigde verbruikseenheid (GVE): deze indicator kan de gemiddelde levensstandaard binnen een bevolking benaderen, door rekening te houden met de structuur van de bevolking volgens de leeftijd en de samenstelling van de huishoudens. Om het gemiddeld inkomen per GVE van een gemeente te berekenen, wordt het fiscale inkomen (hier na belastingen) van de inwoners van de gemeente dus gedeeld door het aantal GVE van de gemeente (de berekeningswijze houdt geen rekening met aangiften van een totaal netto belastbaar inkomen dat gelijk is aan nul). Om het aantal GVE van de gemeente te berekenen, gebruiken we een equivalentieschaal die wordt toegepast om het aantal personen in een huishouden om te zetten in “equivalent volwassene”: aan de eerste volwassene wordt een coëfficiënt 1 toegekend, aan alle andere personen ouder dan veertien jaar 0,5 en aan kinderen van veertien jaar en jonger 0,3. De bevolking werd hier dus omgezet in GVE om rekening te houden met de structuur van de huishoudens omdat deze een invloed heeft op de structuur van de uitgaven. Om vergelijkingen mogelijk te maken, moet elke persoon die deel uitmaakt van een collectief huishouden in de berekening worden beschouwd als gezinshoofd van een private huishouden.

Geslachtsverhouding: het gaat om de verhouding tussen het de aantal mannen en het aantal vrouwen. Via deze graad kan men de verdeling van de bevolking naar geslacht analyseren.

Gestandaardiseerde incidentieratio: totaal aantal gevallen van een bepaalde ziekte in de gemeente gedeeld door het totaal aantal “verwachte” gevallen in de gemeente

(verkregen door het incidentiepercentage per leeftijdsschijf van het Gewest toe te passen op de inwoners van de gemeente).

Gestandaardiseerd sterftecijfer: totaal aantal sterfgevallen in de gemeente gedeeld door het totaal aantal “verwachte” sterfgevallen in de gemeente (verkregen door het sterftecijfer per leeftijdsschijf van het Gewest toe te passen op de inwoners van de gemeente).

Gini-coëfficiënt: is een indicator van inkomensongelijkheid. De coëfficiënt schommelt tussen 0 en 1. De coëfficiënt is gelijk aan 0 in een situatie van perfecte gelijkheid waarin iedereen hetzelfde inkomen zou hebben. De coëfficiënt is daarentegen gelijk aan 1 in een situatie van totale ongelijkheid (één iemand heeft het volledige inkomen en de rest heeft geen inkomen). De coëfficiënt wordt hier berekend op basis van de [fiscale statistieken](#), de aangiften met een totaal netto belastbaar inkomen dat gelijk is aan nul, worden niet mee in rekening gebracht.

Graad van financiële autonomie: aandeel van het eigen vermogen van de gemeente (met uitzondering van de voorzieningen voor risico's en lasten) in procent van het totale passief.

Groen en blauw netwerk: een programma in het Brussels Gewest met als doelstelling groene ruimten creëren, ze aaneenschakelen door middel van met groen omzoomde straten en rivieren doen herleven in het belang van de inwoners en binnen een bredere ecologische visie. Het werd opgestart in 1996 en werd in 1999 mee opgenomen in het Gewestelijk Bestemmingsplan (GBP).

Infantiele sterfte: aantal sterfgevallen van levendgeboren kinderen voor de eerste verjaardag (0+ tot verstreken 364 dagen) per 1 000 levendgeborenen.

Laag geboortegewicht in functie van de zwangerschapsduur: het geboortegewicht hangt nauw samen met de zwangerschapsduur. Bepaalde factoren kunnen bij identieke zwangerschapsduur tot een lager geboortegewicht leiden: roken, alcohol, aandoeningen van de placenta, enz. Foetusen met een laag gewicht in vergelijking met het gemiddelde van de foetusen die na een identieke zwangerschapsduur geboren worden, hebben vaak perinatale gezondheidsproblemen en een hoger mortaliteitsrisico. Het lage geboortegewicht voor de duur van de zwangerschap komt overeen met de totale levendgeborenen met een gewicht lager dan het percentiel 10 van de geboorten voor dezelfde zwangerschapsduur (zwangerschapsduur van 24 tot en met 41 weken), tijdens de geanalyseerde periode (hier 2009-2013).

Voor meer informatie: www.observatbru.be

Leefloon: het leefloon (tot 2002 bestaansminimum genoemd) is een specifieke vorm van het recht op maatschappelijke integratie. Het gaat om een minimuminkomen dat het OCMW toekent aan personen die onvoldoende bestaansmiddelen hebben en niet in staat zijn om deze via andere middelen te verwerven (residuaire recht). De rechthebbende moet ook voldoen aan andere toekenningsvoorwaarden, in termen van werkbereidheid, nationaliteit, woonplaats en leeftijd.

Voor meer informatie: www.ocmw-info-cpas.be

Levensverwachting: de hier bestudeerde levensverwachting betreft de levensverwachting bij de geboorte, die aangeeft hoe oud iemand gemiddeld zou worden indien hij of zij vanaf de geboorte en doorheen zijn of haar leven op elke leeftijd dezelfde overlijdenskansen zou accumuleren als deze die opgetekend werden in de verschillende leeftijdscategorieën van de bestudeerde populatie gedurende een bepaald periode. De levensverwachting is in die zin geen voorspelling maar karakteriseert alleen op een synthetische manier de vastgestelde leeftijdsspecifieke sterftecijfers van de bestudeerde periode.

Liquiditeitsratio: aandeel van de schulden op een jaar of meer en van de financiële rekeningen in procent van de schulden op een jaar of meer van de gemeente.

Lokale vestigingseenheden: exploitatiezetels van de ondernemingen in de gemeente waar ze werkelijk gevestigd zijn, op voorwaarde dat ze ten minste één werknemer aangegeven hebben bij de RSZ.

Niet-werkende werkzoekende (NWWZ): personen zonder betaalde arbeid ingeschreven als werkzoekende bij de gewestelijke tewerkstellingsdienst (Actiris in het Brussels Gewest).

Officiële bevolking: alle personen die wettelijk ingeschreven zijn bij hun gemeentelijke administratie, met uitzondering van de asielzoekers.

Perinatale sterfte: aantal sterfgevallen voor of tijdens de bevalling (vanaf het moment waarop de baby minstens 500 g weegt of na een zwangerschapsduur van minstens 22 weken) en de sterfte van levendgeboren kinderen in de eerste week (0 tot verstreken 6 dagen) per 1 000 geboorten (levendgeboorten en doodgeboorten).

Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming (RVV): om de financiële toegang van personen met een laag inkomen tot de gezondheidszorg te verbeteren, krijgen verschillende categorieën personen (alook hun personen ten laste) een verhoogde tegemoetkoming van de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en dus een daling van het remgeld. Sinds januari 2014 zijn er drie voorwaarden die elk

recht kunnen geven op de verhoogde tegemoetkoming: (1) recht hebben op bepaalde uitkeringen ([leefloon](#), [equivalent leefloon](#), IGO, tegemoetkoming voor personen met een handicap, verhoogde kinderbijslag voor kinderen met een handicap); (2) het statuut van wees of niet-begeleide minderjarige vreemdeling (NBMV); (3) een laag inkomen. Voor de eerste twee categorieën wordt het recht op de verhoogde tegemoetkoming automatisch toegekend voor de gerechtigde en zijn personen ten laste. Personen met een laag inkomen, die niet automatisch recht hebben op de verhoogde tegemoetkoming, kunnen een aanvraag indienen en het recht wordt al dan niet toegekend op basis van een onderzoek van de inkomens van het huishouden.

Senioriteitscoëfficiënt: de senioriteitscoëfficiënt geeft het relatieve aandeel aan van de oudste personen (80 jaar en meer) binnen de groep senioren (65 jaar en meer). Deze coëfficiënt meet de vergrijzing van de senioren.

Statistische formulieren voor geboorten en overlijden: de geboorte- en sterftestatistieken kunnen aan de hand van twee bronnen worden opgesteld: het rijksregister ([officiële bevolking](#)) en de statistische formulieren voor geboorten en overlijden. Deze laatste bron omvat alle geboorten en overlijdens, ook deze bij de personen die niet ingeschreven zijn in het rijksregister, maar die in de gemeente wonen. Het aantal geboorten en overlijdens dat via de formulieren wordt geteld, is meestal hoger dan het aantal geboorten en overlijdens via het rijksregister.

Voor meer informatie: www.observatbru.be

Statistische sectoren: de statistische sectoren vertegenwoordigen de kleinste administratieve eenheid en is het resultaat van de onderverdeling van het grondgebied door de Algemene Directie Statistiek, op basis van structurele kenmerken die worden geïdentificeerd via volkstellingen (de laatste belangrijke aanpassingen dateren van 2001).

Statistisch significant verschil: een verschil tussen twee cijfers wordt statistisch significant genoemd, wanneer de kans heel groot is dat dit verschil overeenstemt met een reëel verschil en het risico dat het verschil het resultaat is van toeval, heel klein is.

Totaal vruchtbaarheidscijfer: aantal kinderen dat een vrouw in het reproductieve leeftidsinterval zou krijgen indien ze hetzelfde vruchtbaarheidscijfer zou blijven vertonen op elke leeftijd. Het wordt berekend door de [vruchtbaarheidscijfers](#) per leeftijd op te tellen.

Tweede kroon: in de concentrische voorstelling van een stad duidt een kroon wijken aan met een zekere maatschappelijke, stedenbouwkundige homogeniteit, die een ring vormen binnen de stad. De tweede kroon van het Brussels Gewest omvat de wijken die het meest aan de buitenkant van de stad liggen, buiten de middenring, gevormd door

de grote lanen in het zuiden (Churchilllaan) en in het oosten (Generaal Jacqueslaan, Louis Schmidlaan, Saint-Michellaan, Brand Whitlocklaan, August Reyerslaan en Lambermontlaan) en de spoorlijnen in het westen. Deze tweede kroon werd verstedelijkt na de [eerste kroon](#) en bereikte de grenzen van het Brussels Gewest rond 1960.

Verouderingscoëfficiënt: de verouderingscoëfficiënt is de verhouding tussen het bevolkingsaandeel van senioren (65 jaar en meer) in vergelijking met het bevolkingsaandeel van de jongsten (jonger dan 18 jaar). Deze meet de vergrijzing van de bevolking.

Vruchtbaarheidscijfer: de verhouding van het aantal levendgeboorten bij vrouwen van een bepaalde leeftijd tot het aantal vrouwen van die leeftijd. De verstreken leeftijd, m.a.w. de leeftijd bij de laatste verjaardag, wordt in aanmerking genomen.

Werkgelegenheidsgraad: percentage van de [werkende bevolking](#) (werkend) in de bevolking op beroepsleeftijd (15-64 jaar).

Werkloosheidsgraad: percentage van de werkloze bevolking ([niet-werkende werkzoekenden](#)) in de [beroepsbevolking](#).

Wijken: de wijken van het Brussels Gewest die in deze publicatie worden gebruikt, zijn deze van de Wijkmonitoring. Een wijk is een som van [statistische sectoren](#), aan elkaar grenzend, gegroepeerd in functie van hun sociodemografische en fysieke kenmerken.

Voor meer informatie: www.wijkmonitoring.brussels

LIJST MET ACRONIEMEN EN AFKORTINGEN

Actiris	Brusselse Gewestelijke Dienst voor Arbeidsbemiddeling	OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
BGHGT	Brussels Gewestelijk Herfinancieringsfonds van de Gemeentelijke Thesaurieën	OGSO	Ondernemingsgebieden in de stedelijke omgeving
BGHM	Brusselse Gewestelijke Huisvestingsmaatschappij	OKAN	Onthaalonderwijs Anderstalige Nieuwkomers
BISA	Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse	ONE	Office de la Naissance et de l'Enfance
Brumammo	Brussels Coördinatie Centrum voor Borstkankeropsporing	POD	Programmatorische Federale Overheidsdienst
btw	Belasting over de toegevoegde waarde	RIZIV	Rijksinstituut voor ziekte- en invaliditeitsverzekering
EU	Europese Unie	RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
EU-SILC	European Union – Statistics on Income and Living Conditions	RVA	Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening
FOD	Federale Overheidsdienst	RVP	Rijksdienst voor Pensioenen
GBP	Gewestelijk bestemmingsplan	RVV	Rechthebbenden op de verhoogde tegemoetkoming voor de verzekering voor geneeskundige verzorging
GEN	Gewestelijk Expresnet	WSE	Steunpunt Werk en Sociale Economie
GGC	Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie		
GOB	Gewestelijke Overheidsdienst Brussel		
GPDO	Gewestelijk Plan voor Duurzame Ontwikkeling		
IGO	Inkomensgarantie voor ouderen		
KSZ	Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid		
NBMV	Niet-begeleide minderjarige vreemdeling		
NWWZ	Niet-werkende werkzoekenden		
OCMW	Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn		

VOOR WIE MEER WIL WETEN

MEER INDICATOREN

Wijkmonitoring van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:
www.wijkmonitoring.brussels

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse:
www.bisa.brussels

Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad:
www.observatbru.be

NASLAGWERKEN

Corijn, E. & van de Ven, J., 2013, *The Brussels Reader. A small world city to become the capital of Europe*. Bruxelles, VUBPRESS.

Dessouroux, C., 2008, *Espaces partagés, espaces disputés. Bruxelles, une capitale et ses habitants*. Bruxelles, Université libre de Bruxelles (CIRHIBRU) & Ministère de la Région de Bruxelles-Capitale.

Jaumain, S. (Dir.), 2009, *La Région de Bruxelles-Capitale. Histoire & Patrimoine des communes de Belgique*. Bruxelles, Racine.

Vandermotten, C., 2014, *Bruxelles, une lecture de la ville. De l'Europe des marchands à la capitale de l'Europe*. Bruxelles, Éditions de l'Université de Bruxelles.

Van Hamme, G. (Dir.), Grippa, T., Marissal, P., May, X., Wertz, I. & Loopmans, M. (2015). *Dynamiek van buurten in moeilijkheden in de Belgische stadsgewesten*. ULB – IGEAT. KULeuven – Department of Earth and Environmental Sciences. POD Maatschappelijke Integratie, Brussel. http://forms.mi-is.be/Atlas_NDL.pdf

Zoom op de gemeenten: Sint-Agatha-Berchem

De publicatie “Zoom op de gemeenten” van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse en het Observatorium voor Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad verzamelt en analyseert demografische, socio-economische, welzijns- en gezondheidsindicatoren van de bevolking voor elk van de 19 Brusselse gemeenten. Deze publicatie dient als beleidsondersteunend instrument en geeft voor het werkveld inzage in de kenmerken van de bevolking waarmee en het territorium waarop ze werken.

www.bisa.brussels
www.observatbru.be